

Algemene handleiding

Faqta Nederlands

Groep 4 t/m 8

Inhoudsopgave

1. Dit is Faqta Nederlands	3
2. Kenmerken van de methode	3
3. Aan de slag met Faqta Nederlands	5
3.1 Je thema voorbereiden	5
3.2 Het leerplatform	7
3.3 De themaopbouw	9
3.4 De lesopbouw	10
3.5 Dagelijks lezen met de LIST-aanpak	16
3.6 Voortgang volgen	18
3.7 Je thema afsluiten	22
4. Differentiatie	23
4.1 Convergente differentiatie	23
4.2 Pre-teachen	24
4.3 Differentiatie in de verwerking	24
5. Leerlijn	29
5.1 De jaarplanning	29
5.2 Overzicht kerndoelen	30
6. Didactische achtergrond	31
6.1 Thematisch taalonderwijs	31
6.2 De LIST-aanpak	32
6.3 Stelonderwijs	35
6.4 De Close Reading-aanpak	37
6.5 Taalbeschouwingsonderwijs	42
6.6 Het EDI-model	43
7. Bijlagen	46
7.1 Materialen	46
7.2 Normeringsoverzicht	47
7.3 Bronnen	48

1

Dit is Faqta Nederlands

Faqta Nederlands is een thematische methode voor groep 4 t/m 8 waarin taal, technisch lezen en begrijpend lezen geïntegreerd worden aangeboden, gekoppeld aan gelijknamige thema's van wereldoriëntatie.

Faqta Nederlands is gebaseerd op de nieuwe definitieve conceptkerndoelen voor Nederlands (2025), **met uitzondering van de doelen voor (werkwoord)spelling en handschriftonderwijs**. Voor deze onderdelen heb je een aparte methode nodig. Onze taalmethode is er voor scholen die betekenisvol, thematisch taalonderwijs willen geven.

Waarom Nederlands, en niet alleen taal?

Er is bewust gekozen voor de naam 'Faqta Nederlands', en bijvoorbeeld niet 'Faqta Taal'. De term 'Nederlands' verwijst naar het schoolvak zoals dat in de kerndoelen, leerlijnen en toetsing is vastgelegd: een samenhangend geheel van lezen, schrijven, spreken, luisteren, gesprekken voeren en taalbeschouwing.

Ook bij SLO wordt gesproken over 'Nederlands' en niet over 'Taal'. Door deze vakterm te gebruiken, laten we zien dat het in onze thema's om meer gaat dan losse taallesjes of strategie-instructie.

Het logo van Faqta Nederlands past hierbij. Het brein staat symbool voor taal als netwerk. Taalvaardigheid ontwikkel je namelijk niet in losse stukjes, maar door verbindingen te leggen tussen lezen, luisteren, schrijven en spreken over betekenisvolle inhoud, bijvoorbeeld vanuit wereldoriëntatie.

Het logo van Faqta Nederlands.

2

Kenmerken van de methode

Thematisch werken

Faqta Nederlands is een thematische methode. Goed leren schrijven, lezen, spreken en luisteren wordt geoefend aan de hand van thema's. Zo herkennen leerlingen over en weer begrippen, situaties en voorbeelden uit eerdere lessen en kunnen ze die 'kapstokjes' gebruiken om nieuwe taalinhoud beter te verwerken.

Gekoppeld aan thema's van wereldoriëntatie

Je werkt meerdere keren per week aan één thema, vanuit verschillende kanalen. Je werkt voor Faqta Nederlands vanuit kanaal Nederlands, en voor het gelijknamige wereldoriëntatiethema vanuit de

kanalen Geschiedenis, Aardrijkskunde of Natuur & Techniek. Gedurende vijf weken duik je zo met je leerlingen diepgaand in één onderwerp en bekijk je het thema vanuit verschillende invalshoeken. Op je rooster zet je dus voortaan je thema neer, met daarachter eventueel het kanaal waaruit je werkt.

De kanalen waar je uit werkt.

Werken met en vanuit bronnen

Bij Faqta Nederlands werk je met bronnen die inhoudelijk aansluiten bij het thema. Ze vormen het vertrekpunt van je les en bieden de input om over te lezen, te praten of te schrijven. Gedurende het thema en schooljaar komen verschillende typen bronnen aan bod: teksten, podcasts, beeldverhalen, video's, klikplaten en luisterboekfragmenten. De teksten en luisterboekfragmenten zijn altijd authentiek, zodat leerlingen ze ook buiten de klas zouden kunnen tegenkomen. Elk thema bevat in totaal elf bronnen.

De variatie in bronnen draagt bij aan de ontwikkeling van brede taalvaardigheid, taalgevoel, motivatie en woordenschat.

Leerkracht aan zet: klassikale instructies

Jouw rol als leerkracht is cruciaal in de ontwikkeling van je leerlingen: je geeft feedback, modelt je gedachten of stappen, begeleidt gesprekken en helpt leerlingen om hun taal steeds beter in te zetten. Daarom is het platform de start van elke les. Je geeft er zowel het zelfstandig lezen mee vorm als je les Nederlands. Op het bord zie je instructies, uitleg, oefeningen en de bronnen om te bespreken. Met behulp van de themavoorbereiding kun je precies zien wat er aan bod komt in elke tegel, wat je kunt modelen en hoe je dat doet.

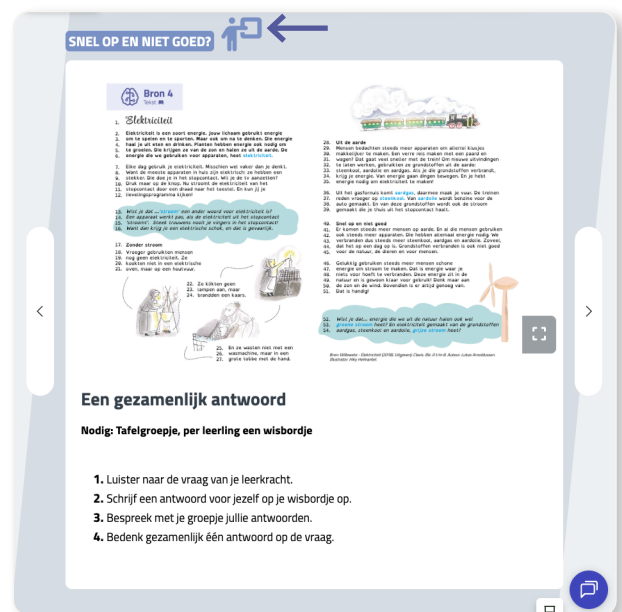
In jouw tegels zijn tevens slides opgenomen die alleen zichtbaar zijn voor jou: de digibordslides. Ze zijn te herkennen aan de grijze achtergrond en aan dit icoon . Je vindt ze door bij de tegel op de optie *Start als digibordles* te klikken. Zo kun jij als leerkracht goed lesgeven.

Werken met een leerwerkschrift

Bij Faqta Nederlands werk je naast het platform ook met een leerwerkschrift. Elk thema heeft een eigen leerwerkschrift. Daarin zijn de bronnen en de verwerking van dat thema opgenomen. Tekstuele bronnen zijn volledig uitgewerkt. Video's en podcasts krijgen een korte beschrijving met een verwijzing naar de bijbehorende tegel.

Voorbeelden van bronnen in Faqta Nederlands.

Voorbeeld van een digibordslide.

Veel bezig zijn met taal

Taal is allesomvattend. Daarom is het goed om er veel mee bezig te zijn. Bij Faqta Nederlands heb je voor ongeveer 90 minuten per dag aan lesmateriaal:

- Een half uur tot 45 minuten voor het voortgezet leren lezen;
- 45 tot 60 minuten voor je les Nederlands.

De momenten zijn inhoudelijk van elkaar gescheiden.

Een rijk aanbod voor elke leerling

Een belangrijke opdracht van het onderwijs is het meegeven van voldoende bagage aan je leerlingen. Dat doe je door hoge verwachtingen te stellen en samen te onderzoeken hoe je die kunt bereiken. Daarom werk je in Faqta Nederlands met één niveaugroep. Iedereen in de klas krijgt dezelfde bron, werkt aan hetzelfde leerdoel en werkt toe naar dezelfde opdracht, maar met een eigen route waar nodig. Hoe je de verwerking kunt aanpassen, een bron kunt pre-teachen of de les voor je hele groep kunt inrichten, vind je in de themavoorbereiding.

Didactieken op vaste plekken

Omdat taal zo veelomvattend is, is er niet één didactiek passend voor elk onderdeel. Daarom zijn er duidelijke keuzes gemaakt welke didactieken wanneer worden ingezet:

1. Elke dag werk je met een thematische methode voor taal.
2. Elke dag wordt met de LIST-aanpak gewerkt aan voortgezet lezen.
3. In deel 1 en 4 wordt gewerkt aan stelonderwijs met de didactische principes voor goed stelonderwijs, zoals beschreven in Rijke Taal.
4. In deel 2 en 3 wordt gewerkt aan diep tekstbegrip, met de Close Reading aanpak.
5. In deel 1 t/m 4 wordt gewerkt aan taalbeschouwing in de breedste zin, met modern semantisch grammaticaonderwijs. Soms in combinatie met het EDI-model.

Je leest hier meer over in hoofdstuk 3, bij de lesopbouw, en in hoofdstuk 6 over de didactische achtergrond.

Taalvaardigheden aanleren in samenhang

Taal leer je in samenhang. Lezen, schrijven, spreken, luisteren en taalbeschouwing versterken elkaar voortdurend. Wanneer leerlingen teksten lezen, leren ze tegelijkertijd nieuwe woorden en zinsstructuren. Tijdens het schrijven passen ze die kennis toe en oefenen ze met formuleren en structureren. Door over taal te praten ontwikkelen ze inzicht in hoe taal werkt en hoe je met taal betekenis geeft. Deze vaardigheden worden daarom binnen Faqta Nederlands met elkaar verbonden in één les of deel.

Aan de slag met Faqta Nederlands

Je geeft Faqta Nederlands via het leerplatform. Het platform is opgebouwd volgens een herkenbare structuur per thema. De themavoorbereiding ondersteunt je bij de voorbereiding, uitvoering en verwerking.

3.1 Je thema voorbereiden

Bij elk thema hoort een themavoorbereiding voor jou als leerkracht. Hierin vind je per tegel alle informatie die je nodig hebt om de lessen goed voor te bereiden: leerdoelen, toelichtingen op de bronnen, begeleidende coachvragen, verwerkingsopdrachten, differentiatie- en lestips. De opbouw is steeds hetzelfde zodat je snel je weg vindt.

Themavoorbereiding

Tegel 2 | Van Pangea...

Leesmoment opstarten

Welke pagina's je voorleest en uit welk boek.

Slidenummer

Informatie bij elke slide in het platform.

Een gespreksvraag.

Een open vraag.

Een grijze slide die alleen zichtbaar is voor jou als leerkracht.

Modelscript

Wat je kunt vertellen bij de kennisoverdracht.

Coachvraag

Een vraag om leerlingen verder op weg te helpen.

LIST-Lezen | Tegel 2

30 min.

Via Start je digibordles geef je met de eerste drie slides in de tegel het LIST-lezen vorm.

Leesmoment opstarten: Lees t/m 13 uit De Waterwaak van Waterlande.

Besprek de leesvraag: Wat vind jouw hoofdpersoon belangrijk? En geldt dat ook voor de rest van zijn/haar familie?

Tijd om te lezen: Leerlingen lezen 20 minuten.

Leesmoment afsluiten: Reflecteer met elkaar op de leesvraag bij het opstarten.

64 De ouders van Toffee vinden geld belangrijk. Toffee vindt dat eigenlijk helemaal niet zo belangrijk. Hij geeft zelfs aan dat hij zo rijk is dat het hem soms vervelt en niks meer belangrijk vindt. Wat Toffee wel belangrijk vindt is eten en dan vooral eten uit de Zuid-Amerikaanse keuken. Dat eten wordt gemaakt door zijn Braziliaanse au-pairs. Dat zijn kindermeisjes. Dat Toffee au-pairs heeft, geeft inderdaad aan dat hij best rijk is. Wat vindt jouw hoofdpersoon belangrijk? En geldt dat ook voor zijn/haar familie? 99

Nederlands | Tegel 2

45 - 60 min.

Leerdoel: Aan het eind van de les heb jij een beeldverhaal gemaakt over de werking van platentektoniek.

Bron: Hoe kunnen continenten bewegen? op pagina 6 t/m 8 leerwerkschrift

Werkblad: Pagina 9 en 10 leerwerkschrift

2.1 Wat is het doel van deze les?

Introduceren - Het leerdoel wordt getoond.

2.2 Bron 2: Hoe kunnen continenten bewegen?

Bron bekijken - Je leest samen bron 2. In deze bron wordt uitgelegd hoe continenten kunnen bewegen.

Stop na het lezen van de vijfde alinea. 64 De aardkern is heel erg heet, wel meer dan 6000 graden, weet ik nog uit bron 1. De hitte van de aardkern zorgt ervoor dat er in de aardlaag die eromheen zit, in de stropige mantel, een stroming ontstaat: er ontstaat beweging. Door deze stromingen gaan de aardplaten die op de mantel drijven ook bewegen. 99

Waarom verwachten wetenschappers dat er ooit weer een supercontinent zal ontstaan?

2.3 Geef antwoord op de titel: Hoe kunnen continenten bewegen?

Sparren over de bron Bron bespreken - Samen besprek je de bron met de coöperatieve werkvorm. Zoek de valse. Op de volgende pagina zie je de uitleg.

2.4 De bron vanuit andere ogen

Kennis overdragen - Vanuit de bron wordt uitgelegd wat de bijwoordelijke bepaling is.

Stop bij 1:05. 64 Deze zinsdelen zijn inderdaad geen lijdend voorwerp, want ze geven geen antwoord op de vraag 'Wie of wat log één groot continent?'. Het is ook geen meewerkend voorwerp, want in de zin zit geen lijdend voorwerp. Je kunt de vraag voor het meewerkend voorwerp dus niet helemaal invullen. 99

Waarom is het handig om bijwoordelijke bepalingen te gebruiken?

Oefenen met een ander voorbeeld uit bron 2

Kennis overdragen - De leerlingen oefenen met het herkennen van zinsdelen, waaronder de bijwoordelijke bepaling van plaats en tijd, met een andere zin uit bron 2. Bespreek klassikaal na.

2.5 Sleep de zinsdelen naar de juiste plek

Antwoord: Bijwoordelijke bepaling van plaats: in het binnenste van de aarde, op de mantel, onder land.

2.6 Markeer de bijwoordelijke bepaling van plaats

Antwoord: Om de hete kern.

2.7 Aan de slag!

Introductie verwerking - Leerlingen krijgen uitleg over het schrijven van een beeldverhaal. Hier werken ze in tegel 3 en 4 verder aan.

2.8 Hoe verwacht jij dat de wereldkaart er over nog eens 200 miljoen jaar uitziet?

2.9 Welke bijwoordelijke bepaling van tijd denk je dat je kunt gebruiken in je tekst? En welke bijwoordelijke bepaling van plaats?

Aan de slag met je beeldverhaal Start verwerking - Leerlingen gaan aan de slag met op pagina 9 en 10 in het leerwerkschrift. Een uitgebreide uitleg van de opdracht vind je op de volgende pagina.

2.10 Aan de slag met je beeldverhaal

Start verwerking - Leerlingen gaan aan de slag met op pagina 9 en 10 in het leerwerkschrift. Een uitgebreide uitleg van de opdracht vind je op de volgende pagina.

2.11 Einde van de les

© Faqta 2025 | De aarde in beweging | Groep 8

6

Themavoorbereiding

Tegel 2 | Van Pangea...

Verwerkingsvorm: leerwerkschrift

30 min.

Leerlingen gaan aan de slag op pagina 9 en 10 van het leerwerkschrift. De leerlingen werken aan een beeldverhaal waarin ze de beweging van aardplaten uitleggen. Ze brengen de verandering van de wereldkaart in beeld: van het supercontinent Pangea, via de huidige wereldkaart, tot een voorspelling van hoe de wereldkaart er over miljoenen jaren uit zou kunnen zien. Het beeldverhaal bestaat uit minimaal vier stappen. Bij elke stap maken de leerlingen een tekening die overeenkomt met hun uitleg. In hun uitleg verwerken ze bijwoordelijke bepalingen van tijd en plaats. Doe ter voorbereiding op de volgende les een steekproef waarbij je 5 beeldverhalen bekijkt. Wat valt op? Neem deze input mee naar les 3 om samen een verbeteringsplan te maken in het werk van de leerlingen.

Materiaal: - **Coachvraag:** Hoe kun je laten zien wat er gebeurt met de aardplaten, zonder dat je veel tekst nodig hebt?

Coöperatieve werkvorm - tussen slide 2.3 en 2.4

Zoek de valse. Leerlingen bedenken met hun groepje drie beweringen over bron 2, waaronder één foute. Daarna worden de beweringen gedeeld met de rest van de klas. De overige groepjes proberen de valse bewering te achterhalen.

Pre-teachen

Technisch lezen: Lees voorafgaand aan de les de tekst alvast samen een keer door. Welke woorden zijn belangrijk volgens de leerlingen? Welke woorden begrijpen ze nog niet?

Kennisbasis: Herhaal de stappen van ontleden die de leerlingen tot nu toe hebben gehad: 1. persoonsvorm 2. gezegd 3. zinsdelen 4. lijdend voorwerp 5. meewerkend voorwerp.

Tips voor differentiatie

Extra begeleiding tip: Bedenk samen met de leerlingen de stappen voor het beeldverhaal. Denk ook samen na over verschillende bijwoordelijke bepalingen die ze kunnen gebruiken en verwerk deze in de stappen. Laat leerlingen zelf een passend beeld bedenken bij de uitgeschreven stappen.

Extra uitdaging tip: Laat leerlingen een beeldverhaal maken van minimaal zes stappen. Laat hen in iedere stap zowel een bijwoordelijke bepaling van tijd als een bijwoordelijke bepaling van plaats noemen.

Modellen bij opdracht

64 Voordat ik met mijn beeldverhaal begin, wil ik eerst kort de stappen opschrijven die ik in beeld wil brengen. Ik begin met het supercontinent Pangea (stap 1). Vervolgens wil ik laten zien dat de aarde een hete kern heeft, en dat daardoor convectiestromingen ontstaan in de mantel (stap 2). Die stromingen zorgen ervoor dat de aardplaten gaan bewegen (stap 3). Door die beweging brak Pangea miljoenen jaren geleden in stukken (stap 4). Tot nu toe heb ik dus vier stappen bedacht: het supercontinent Pangea, de hitte in de kern die zorgt voor stromingen, de beweging van de platen en het uiteenvallen van Pangea. Nu denk ik verder: welke stappen kan ik nog toevoegen? Ik moet in ieder geval nog iets vertellen over de huidige wereldkaart en over hoe de wereldkaart er in de toekomst misschien uit zal zien. 99

Lestip

Laat leerlingen een korte creatieve tekst schrijven of opnemen waarin ze doen alsof ze leven over 200 miljoen jaar, op een aarde met een nieuwe wereldkaart.

LIST-lezen

Stap voor stap wat je doet bij het lezen met de LIST-aanpak.

Nederlands

Wat in de rest van de tegel aan bod komt.

Samenvatting

Hier zie je snel wat je deze les gaat doen.

Verwerkingsvorm

Een beschrijving van de verwerking.

Modellen bij opdracht

Hoe je een stuk van de opdracht voordoet.

Lestip

Een praktische tip om de les aan te passen.

3.2 Het leerplatform

Het leerplatform van Faqta is de digitale omgeving waarin je alle lessen vindt. Het is je startpunt voor elke les, zowel voor jou als leerkracht als voor je leerlingen wanneer zij zelfstandig werken.

De Lesgeven-pagina

Dit is de pagina die jij ziet als leerkracht. Hier vind je alle benodigdheden om goed les te geven. Je opent de tegels op het digibord en werkt van daaruit klassikaal, of laat (soms) de leerlingen zelfstandig aan de slag gaan.

Via de Lesgeven-pagina heb je ook toegang tot aanvullende materialen, zoals werkbladen, woordenlijsten, hulpbladen voor de afsluiting en de themavoorbereiding.

Het milieu op aarde **Groep 6**

Samenvatting

In dit thema leren je leerlingen wat het milieu is, waarom het verandert en hoe mensen kunnen bijdragen aan een gezondere aarde.

In **deel 1** ontdekken de leerlingen hoe het klimaat op aarde verandert. Ze verkennen tekst en beeld, en leren hoe je deze vormen met elkaar kunt verbinden.

In **deel 2** lezen leerlingen nauwkeurig een betoog over soortenrijkdom. Ze onderzoeken waarom biodiversiteit belangrijk is en oefenen met argumenteren.

In **deel 3** verdiepen leerlingen zich in de kwetsbaarheid van de kanoetvogel. Ze formuleren een pitch om anderen met een idee om de kanoet te helpen.

In **deel 4** ontdekken leerlingen hoe grote en kleine klimaatactivisten zich inzetten voor de aarde. Ze bedenken een eigen #natuurhelden-challenge zoals National Geographic Junior dit doet.

In **deel 5** sluit je het thema af met een creatieve of praktische opdracht op basis van een tekst. De leerlingen maken een afbeelding bij een gedicht van Annie M.G. Schmidt.

 Aantal lessen
21

 Lesduur
45 - 60 minuten

 Kerdoelen
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9

 Multiperspectief
Biologie, Klimaat, Literatuur, Mens en samenleving, Natuur, Wetenschap en technologie

 Gekoppelde thema's
[Het milieu op aarde \(Natuur & Techniek\)](#) >

 Zichtbaar voor leerlingen
Voeg thema eerst toe aan je planning

Samenvatting

Wat jij met je leerlingen gaat behandelen in het thema.

Belangrijke woorden

De belangrijke woorden die aan bod komen via de bronnen.

Gekoppeld thema

Welk Faqta Wereld-thema bij het Faqta Nederlands-thema hoort.

Zichtbaarheid thema

- Een thema kun je zichtbaar maken: leerlingen zien het in hun planning en kunnen het thema openen.
- Een thema kun je niet toegankelijk maken: leerlingen zien het wel, maar kunnen het thema niet openen.
- Een thema kun je onzichtbaar maken: leerlingen zien het thema niet in hun planning.

De Lesgeven-pagina start met een samenvatting van het thema.

Naast de samenvatting, vind je ook alle materialen die je nodig hebt bij het thema. Ook vind je er per tegel een beschrijving.

7.

Het veld in
Klassikaal of individueel

Kennis
Wat leerlingen gaan leren in de tegel.

Verwerking
Informatie over het leerwerkschrift of de online verwerking.

Materialen
De benodigde materialen.

Themavoorbereiding
De themavoorbereiding die bij de tegel hoort.

Leerwerkschrift
Het werkblad dat bij de tegel hoort.

Soort opdracht
Het type opdracht dat leerlingen maken.

Bekijk deze tegel
Hoe leerlingen het platform zien.

Start als digibordles
Wat jij op het digibord ziet, inclusief digibordslides.

Kennis
Leesmoment met de LIST-aanpak: Je leest bladzijde 9 tot 10 uit De magische apotheek 1 – Er hangt een geheim in de lucht. De leesvraag is: waar woont/leeft jouw hoofdpersoon?

Nederlands: Deze les staat in het teken van sessie 2 van Close Reading. Ze duiken dieper in bron 4. Ze leren kenmerken benoemen van het werk van een schimmel- en plantenonderzoeker en ontdekken hoe dit lijkt op het werk van een ontdekkingsreiziger.

Verwerking

- ✍ **Leerwerkschrift**
Leerlingen beschrijven op het werkblad wat Vincent Merckx voor werk doet en hoe zijn werk lijkt op dat van een ontdekkingsreiziger.
- /// **Laagdrempelige schrijfofopdracht**
- 🕒 **30 minuten**
- 👥 **kleurpotloden**

Voortgang
Dit thema staat niet in je planning. Leerlingen kunnen niet inloggen.

Tegel toegankelijkheid
Deze tegel is momenteel **toegankelijk** voor leerlingen

Zichtbaarheid tegel

- Een tegel kun je toegankelijk maken: leerlingen kunnen de tegel zien en openen.
- Een tegel kun je gesloten maken: leerlingen zien de tegel wel, maar kunnen deze niet openen

Leerkrachtenmateriaal
Themavoorbereiding

Lesmateriaal
Leerwerkschrift

Differentiatiemateriaal
Werkbladen extra beg...
Werkbladen extra uitd...

Bekijk deze tegel
Start als digibordles

De opbouw van een tegel op de Lesgeven-pagina bij Faqta Nederlands.

Het leerplatform voor leerlingen

Leerlingen kunnen ook zelfstandig door het platform bewegen. Wij raden echter aan om de les tot aan de verwerking klassikaal te doen, zodat je bijvoorbeeld goed alle stappen kunt modelen.

Wil je leerlingen toch zelfstandig(er) laten werken? Dan kan dat ook met ons platform. Wanneer zij de tegels zelfstandig doorlopen,

krijgen zij door middel van de instructievideo's en klikplaten ook de lesstof die nodig is. Dat is handig als er bijvoorbeeld invallers zijn.

Leerlingen kunnen zelfstandig, in duo's en zelfs in trio's inloggen. Zo kunnen ze ook online samenwerken. Leerlingen zien naast de lessen ook de volgende aanvullende tegels:

faqta Home WERELD | Nederlands De aarde van een afst... JUNA@FAQTA.NL

DIT GA JE ONTDEKKEN

BELANGRIJKE WOORDEN

VERDER OEFENEN

MEER LEZEN?

Dit ga je ontdekken
Een video om het thema te introduceren.

Meer lezen?
Een klikplaat met boeken die passen bij het thema, inclusief vragen.

Verder oefenen
Extra verwerkingsvragen naar aanleiding van de taalbeschouwingslessen.

Belangrijke woorden
Klikplaten met uitleg over de belangrijke woorden, inclusief verwerkingsvragen.

De extra tegels die leerlingen zien in hun thema.

3.3 De themaopbouw

Elk thema binnen Faqta Nederlands heeft dezelfde, herkenbare structuur. Zo weet je als leerkracht precies wat je kunt verwachten en bouw je stap voor stap aan taalvaardigheid en kennis in samenhang.

Een thema duurt gemiddeld vijf weken en bestaat uit 21 lessen. In elk deel komen lezen, schrijven, luisteren, spreken en taalbeschouwing geïntegreerd aan bod. Daarnaast werk je dagelijks aan technisch lezen met de LIST-aanpak, zodat leerlingen zowel begrijpend als vloeiend leren lezen.

Week	Tegels	Tijd	Beschrijving
1 (lesweek)	Dit ga je ontdekken + Tegel 1 t/m 5	30 - 45 min. (Lezen met LIST-aanpak) + 45 - 60 min. (Nederlands)	Leerlingen lezen dagelijks volgens de LIST-aanpak. Leerlingen maken kennis met het thema via verschillende bronnen en voeren een grotere opdracht uit.
2 (lesweek)	Tegel 6 t/m 10	30 - 45 min. (Lezen met LIST-aanpak) + 45 - 60 min. (Nederlands)	Leerlingen lezen dagelijks volgens de LIST-aanpak. In dit deel ligt de nadruk op het begrijpend lezen van rijke, authentieke teksten met de Close Reading-aanpak.
3 (lesweek)	Tegel 11 t/m 15	30 - 45 min. (Lezen met LIST-aanpak) + 45 - 60 min. (Nederlands)	Leerlingen lezen dagelijks volgens de LIST-aanpak. Ook in dit deel ligt de nadruk op het begrijpend lezen van rijke, authentieke teksten met de Close Reading-aanpak.
4 (lesweek)	Tegel 16 t/m 20	30 - 45 min. (Lezen met LIST-aanpak) + 45 - 60 min. (Nederlands)	Leerlingen lezen dagelijks volgens de LIST-aanpak. Leerlingen verdiepen of verbreden hun kennis van het thema via verschillende bronnen. Ze voeren een grotere opdracht uit.
5 (afsluitingsweek)	Tegel 21: De eindopdracht	30 - 45 min. (Lezen met LIST-aanpak) + 45 - 60 min. (Nederlands)	Leerlingen lezen dagelijks volgens de LIST-aanpak. Leerlingen lezen bron 11 en voeren een praktische of creatieve opdracht uit.
	Belangrijke woorden-tegel (optioneel)	45 min.	Bespreek en herhaal de belangrijkste woorden uit de bronnen. Deze tegel kan op elk gewenst moment in het thema worden ingezet, ook als pre-teaching voorafgaand aan de les.
	Verder oefenen (optioneel)	30 min.	Herhaal en oefen de stof uit de taalbeschouwingslessen (les 5, 10, 15 en 20).
	Evaluatieblad (optioneel)	20 min.	Bespreek met de klas wat leerlingen hebben geleerd en hoe het thema is verlopen.
	Toets lezen (optioneel)	45 - 60 min.	Toets met drie teksten die aansluiten bij het thema en bij de behandelde leesdoelen.
	Toets taalbeschouwing (optioneel)	30 min.	Toets met vragen over de lesstof van de taalbeschouwingslessen (les 5, 10, 15 en 20).
	Presentatie (optioneel)	Variabel.	Maak met hulpbladen een overkoepelende presentatie over het thema.

De themaopbouw van Faqta Nederlands in groep 4 t/m 8.

Samenhang en variatie

Deel 1 en deel 4 hebben een vergelijkbare lesopbouw: leerlingen verkennen of verdiepen een thema door te lezen, schrijven, spreken en luisteren vanuit verschillende bronnen. Deel 2 en deel 3 focussen vervolgens op begrijpend lezen en werken met authentieke teksten. Met deel 5 en deel 6 rond je het thema af op jouw manier.

3.4 De lesopbouw

De lessen van Faqta Nederlands volgen binnen elk thema een vaste opbouw. In het schema hieronder zie je per deel en per tegel welke bron centraal staat, wat de kern van de les is en hoe leerlingen die verwerken.

De lesopbouw van deel 1 en 4 is als volgt:

Groep 5

De aarde van een afstand

- Samenvatting
- Themavoorbereiding
- Introductie
- 1. Een planeet vol leven
 - > 1. Een leefbare planeet
 - > 2. Een blauwe planeet
 - > 3. Goed leven hier
 - > 4. De fijnste planeet
 - > 5. Bijvoeglijke naamwoorden
- 2. Ruimtereislust
- 3. Zweven in het ruimtestation
- 4. Nieuwsgierig naar het onbekende
- 5. De eindopdracht
- Afsluiting

Tegel 1 en 16	
Bron 1 en bron 8	Verwerking
30 min.	30 min.
Het deelonderwerp, het lesdoel en de bron worden geïntroduceerd. Vervolgens gaan leerlingen in gesprek over de bron. Ze beantwoorden inhoudelijke vragen over de bron voordat de verwerking wordt opgestart.	De verwerking vindt plaats in het leerwerkschrift. Leerlingen voeren een laagdrempelige schrijf- of spreekopdracht of een vrije schrijfopdracht uit.

Tegel 2 en 17	
Bron 2 en bron 9	Verwerking
30 min.	30 min.
Het lesdoel en de nieuwe bron worden geïntroduceerd. Leerlingen gaan in gesprek over de bron. Vervolgens verkennen de leerlingen een taalverschijnsel vanuit de bron en oefen je met dit taalverschijnsel. De grotere opdracht van dit deel wordt geïntroduceerd met een video. Leerlingen brainstormen over de opdracht met vragen in het platform, voor zij verder gaan in hun leerwerkschrift.	De verwerking vindt plaats in het leerwerkschrift. Leerlingen starten aan een grotere opdracht waar zij t/m les 4 of les 19 aan werken. Er is daarom één antwoordblad met criteria voor tegel 2 t/m 4 of tegel 16 t/m 18.

De lesopbouw van deel 1 en deel 4.

Groep 5

De aarde van een afstand

- Samenvatting
- Themavoorbereiding
- Introductie
- 1. Een planeet vol leven
 - > 1. Een leefbare planeet
 - > 2. Een blauwe planeet
 - > 3. Goed leven hier
 - > 4. De fijnste planeet
 - > 5. Bijvoeglijke naamwoorden
- 2. Ruimtereislust
- 3. Zweven in het ruimtestation
- 4. Nieuwsgierig naar het onbekende
- 5. De eindopdracht
- Afsluiting

De lesopbouw van deel 1 en deel 4.

Tegel 3 en 18

Bron 3 en bron 10	Verwerking
🕒 15 min.	🕒 45 min.
Het lesdoel en de nieuwe bron worden geïntroduceerd. Leerlingen gaan in gesprek over de bron. Vervolgens kijken zij naar een voorbeeld van de opdracht, om hun kladversie aan te spiegelen. Het redigeren of geven van peerfeedback wordt zo voorbereid.	De verwerking vindt plaats in het leerwerkschrift. Leerlingen bekijken hun eigen werk of dat van een ander. Ze helpen elkaar verder op weg. De kladversie wordt herschreven of aangevuld.

Tegel 4 en 19

Geen nieuwe bron.	Verwerking
🕒 15 min.	🕒 30 min.
Het lesdoel wordt geïntroduceerd. Leerlingen blikken terug op het proces en hun gemaakte product. Ze horen hoe ze hun werk publiceren of presenteren.	Leerlingen presenteren en/of publiceren hun netversie. <i>*Er is tijd om eventueel de opdracht af te maken.</i>

Tegel 5 en 20

Geen nieuwe bron.	Verwerking
🕒 30 min.	🕒 30 min.
De 'taalbeschouwingsles'. Het taalverschijnsel uit tegel 2 of 17 wordt uitgediept en verder aangeleerd. Er zijn bij deze tegel twee opties voor de lesopbouw: 1. De tegel volgt de fases van het EDI-model. 2. De tegel volgt een alternatieve lesopbouw. Via video's, een klikplaat en enkele oefeningen verkennen leerlingen een taalverschijnsel. Welke van de twee opties wordt aangehouden, is afhankelijk van het taalverschijnsel. Zie de kop 'taalbeschouwingslessen' in deze paragraaf of hoofdstuk 6.	Als de tegel is opgebouwd volgens het EDI-model, vindt de verwerking plaats in het platform. Leerlingen beantwoorden 15 verwerkingsvragen. Groep 4 werkt ook bij een EDI-les op papier. Daar vindt de verwerking in het leerwerkschrift plaats. Als de tegel een alternatieve lesopbouw volgt, dan vindt de verwerking in het leerwerkschrift plaats. Hierin is een laagdrempelige schrijf- of spreekopdracht opgenomen.

Aan het begin van deel 1 en deel 4 ben je dus meer tijd kwijt aan het doorlopen van de tegel. Aan het einde van het deel is er juist meer ruimte voor de verwerking.

In deel 2 en 3 werk je aan het diepgaand leren lezen van een tekst. De delen zijn als volgt opgebouwd:

De allerkleinsten op aarde

- Samenvatting
- Themavoorbereiding
- Introductie
- 1. Onzichtbaar leven
- 2. Een wereld vol schimmels
- 6. Wie is Vincent Merckx?
- 7. Het veld in
- 8. Een nieuwe schimmel ontdekt
- 9. Nog veel meer te ontdekken
- 10. Homoniemen en homofonen
- 3. Ieniemienie organismen
- 4. Ziek door microben
- 5. De eindopdracht
- Afsluiting

De lesopbouw van deel 2 en deel 3.

Tegel 6 en 11	
Bron 4 en bron 6	Verwerking
🕒 30 min.	🕒 30 min.
Sessie 1 van Close Reading.	
Het deelonderwerp wordt geïntroduceerd. Vervolgens worden het lesdoel en de tekst geïntroduceerd en de tekstkenmerken bekeken. Een deel van de tekst wordt gemodeld en er volgen enkele inhoudelijke vragen over de tekst. Daarna wordt de verwerking opgestart.	De verwerking vindt plaats in het leerwerkschrift. Leerlingen verkrijgen een algemeen of globaal begrip van de tekst.

Tegel 7 en 12	
Geen nieuwe bron.	Verwerking
🕒 20 min.	🕒 30 min.
Sessie 2 van Close Reading.	
Na de introductie van het lesdoel gaan leerlingen in gesprek over bron 4 of bron 6. Zo bereiden ze de verwerkingsopdracht voor.	De verwerking vindt plaats in het leerwerkschrift. Leerlingen zoeken naar details in de tekst en verwerken dit in verschillende soorten schema's of met verschillende vragen.

Tegel 8 en 13	
Bron 5 en bron 7	Verwerking
🕒 30 min.	🕒 30 min.
De 'tussenles'. Een naburige of schurende bron wordt aangeboden en besproken. Vanuit de bron wordt een taalverschijnsel verkend. Daarna wordt de verwerking opgestart.	De verwerking vindt plaats in het leerwerkschrift. Leerlingen voeren een laagdrempelige schrijf- of spreekopdracht of een vrije schrijfoopdracht uit.

Groep 7

De allerkleinsten op aarde

- Samenvatting
- Themavoorbereiding
- Introductie
- 1. Onzichtbaar leven
- 2. Een wereld vol schimmels
- 6. Wie is Vincent Merckx?
- 7. Het veld in
- 8. Een nieuwe schimmel ontdekt
- 9. Nog veel meer te ontdekken
- 10. Homoniemen en homofonen
- 3. Ieniemienie organismen
- 4. Ziek door microben
- 5. De eindopdracht
- Afsluiting

De lesopbouw van deel 2 en deel 3.

Tegel 9 en 14

Geen nieuwe bron.	Verwerking
🕒 20 min.	🕒 30 min.
Sessie 3 van Close Reading.	
Na de introductie van het lesdoel volgen enkele herhalingsvragen over bron 4 of bron 6. Ze duiken voor de derde en laatste keer in deze bron, eventueel met de bron uit de les ervoor in het achterhoofd. Daarna wordt het klasgesprek of de duo-opdracht opgestart.	De verwerking vindt deels plaats in het leerwerkschrift. Daar staan de vragen of stellingen voor het klassengesprek of heb je schrijfruimte voor de duo-opdracht. Of is de ruimte voor de duo-opdracht. Leerlingen werken samen om een diepgaand begrip van de tekst te verkrijgen. Ze evalueren de tekst, maken afleidingen of gaan op zoek naar opinies.

Tegel 10 en 15

Geen nieuwe bron.	Verwerking
🕒 30 min.	🕒 30 min.
De 'taalbeschouwingsles'. Het taalverschijnsel uit tegel 8 of 13 wordt uitgediept en verder aangeleerd. Er zijn bij deze tegel twee opties voor de lesopbouw: 1. De tegel volgt de fases van het EDI-model. 2. De tegel volgt een alternatieve lesopbouw. Via video's, een klikplaat en enkele oefeningen verkennen leerlingen een taalverschijnsel. Welke van de twee opties wordt aangehouden, is afhankelijk van het taalverschijnsel. Zie de kop 'taalbeschouwingslessen' in deze paragraaf of hoofdstuk 6.	Als de tegel is opgebouwd volgens het EDI-model, vindt de verwerking plaats in het platform. Leerlingen beantwoorden 15 verwerkingsvragen. Groep 4 werkt ook bij een EDI-les op papier. Daar vindt de verwerking in het leerwerkschrift plaats. Als de tegel een alternatieve lesopbouw volgt, dan vindt de verwerking in het leerwerkschrift plaats. Hierin is een laagdrempelige schrijf- of spreekopdracht opgenomen.

Verwerking

De verwerking vindt vaak plaats in het leerwerkschrift. Daarin vind je niet alleen de werkbladen, maar ook de bronnen.

Je vindt alle werkbladen per thema terug op het platform bij de themavoorbereiding en de tegels op de Lesgeven-pagina. In de themavoorbereiding staat tevens een modelscript dat je kunt gebruiken om een opdracht verder uit te leggen.

De werkbladen vind je bij de tegel onder de knop 'leerwerkschrift'.

De werkbladen kunnen klassikaal worden (na) besproken met behulp van het antwoordblad. De antwoordbladen geven richtlijnen waar de opdracht aan moet voldoen. De opdrachten zijn namelijk vaak open geformuleerd, waardoor er ruimte is voor de eigenheid van de leerling. Daarbij worden er bij grotere opdrachten richtlijnen meegegeven wat je van welke groep leerlingen kunt verwachten. Wanneer is opdracht akkoord? Welke eisen of aanpassingen kun je (extra) meegeven? Zo werkt iedereen toe naar hetzelfde doel en grofweg dezelfde opdracht, zonder de gezamenlijkheid van de groep te verliezen.

Werkblad
Tegel 2 & 3 | Bron 2 & 3

Opdracht 2: Maak je husselgedicht af!
Je gaat jouw husselgedicht afmaken.

De opdracht

Maak je husselgedicht verder af. Hiervoor heb je je knipblad en je losse vel nodig, waarop je de eerste zinnen hebt geschreven. Let op de volgende punten:

- Je zorgt dat jouw gedicht te herkennen is aan de vorm: de zinnen staan in groepjes bij elkaar.
- Je schrijft een passende titel boven jouw husselgedicht.
- Je versiert jouw gedicht met een passende tekening en kunt uitleggen hoe de tekening bij jouw gedicht past.
- Je kunt uitleggen waarom je de zinnen op deze manier hebt gehusseld.

Elke leerling:

- Heeft alle zinnen op het knipblad gebruikt om een compleet nieuw gedicht te maken.
- Heeft de zinnen in groepjes gesorteerd bij elkaar geplakt, waardoor er witruimte is ontstaan op het blad.
- Heeft het gedicht een titel gegeven, die duidelijk zichtbaar is opgeschreven boven het gedicht. Ze kunnen uitleggen waarom deze titel bij hun gedicht past.
- Heeft een passende tekening bij het gedicht geïllustreerd. Ze kunnen uitleggen op welke manier de tekening bij hun gedicht past.

Leerlingen die extra begeleiding nodig hebben:

- Laat deze leerlingen in tweetallen de opdracht maken. Zo kan een sterke lezer, een minder sterke lezer helpen bijvoorbeeld.

Leerlingen die extra uitdaging nodig hebben:

- Deze leerlingen kun je vragen om niet alleen de zinnen, maar alle woorden los uit te knippen. Ze husselen alle woorden tot een totaal nieuw gedicht. De overige eisen blijven hetzelfde.

Een voorbeeld van een antwoordblad.

De verwerking vindt bij sommige taalbeschouwingslessen op het platform plaats. Dat is het geval bij een les die is opgebouwd volgens het EDI-model, bijvoorbeeld bij het aanleren van zinsontleding. Je kunt de voortgang eenvoudig volgen via de Wie-is-waar of via de tegel. Zie ook de paragraaf Voortgang volgen. In groep 4 is de verwerking echter altijd op papier.

Taalbeschouwingslessen: tegel 5, 10, 15 en 20

Elke vijfde les binnen een deel is een taalbeschouwingsles: les 5, 10, 15 en 20. In deze lessen staat een taalverschijnsel centraal dat eerder in het deel is geïntroduceerd vanuit een bron. De les biedt leerlingen de kans om hun taalinzicht te verdiepen en actief te oefenen met taal als systeem.

Afhankelijk van de lesstof wordt één van de volgende lesmodellen aangehouden:

- **Een alternatieve opbouw.** Deze lesopbouw is gericht op verwondering en verkenning, bijvoorbeeld bij onderwerpen als tekstdoelen, stijlmiddelen of taalvariatie. De verwerking vindt plaats in het leerwerkschrift.
- **Het EDI-model (Expliciete Directe Instructie).** Dit model is geschikt voor lesstof waarbij je duidelijke stappen wilt aanleren, zoals bij het aanleren van grammatica. Bij dit type les is de verwerking in het platform (groep 5 t/m 8). Voor groep 4 is deze op papier, in het leerwerkschrift.

Welke lesopbouw wordt aangehouden, staat genoteerd bij de tegels op de Lesgeven-pagina en in je themavoorbereiding.

Een voorbeeld van de indeling zie je in de tabel hiernaast. Hierin is een voorbeeld opgenomen hoe taalbeschouwing is uitgewerkt in het thema De aarde in beweging (groep 8).

Tegel 2: Vanuit bron 2 volgt een introductie van de zinsdelen bijwoordelijke bepaling van tijd en plaats.	→	Tegel 5: Deze les is opgebouwd volgens het EDI-model, om het stappenplan van het ontleden goed aan te leren. Leerlingen oefenen met het benoemen van de zinsdelen die zij tot dan toe hebben aangeleerd, en met de bijwoordelijke bepalingen in het bijzonder.
Tegel 8: Vanuit bron 5 maken leerlingen kennis met de begrippen accent, dialect en officiële taal.	→	Tegel 10: Deze les volgt de alternatieve lesopbouw. Leerlingen ontvangen verdieping op het onderwerp. Welke accenten en dialecten worden waar gesproken? En waar komen deze verschillen vandaan? De verwerking vindt plaats in het leerwerkschrift. Ze zoeken zelf de betekenis van bepaalde zinnen op.
Tegel 13: Vanuit bron 7 leren leerlingen voor,- en tegenargumenten en weerleggingen herkennen. Hoe geeft een schrijver dit aan? Wat zijn weerleggingen?	→	Tegel 15: Deze les volgt de alternatieve lesopbouw. Leerlingen verdiepen zich in de gespreksvorm debat en leren welke regels daarbij horen. Ze krijgen uitleg over drogredenen. De verwerking vindt plaats in het leerwerkschrift. Leerlingen bereiden een debat voor.
Tegel 17: Vanuit bron 9 maken de leerlingen kennis met de dichtvorm spoken word. Wat houdt de dichtvorm in en wat is het verschil met andere poëzie?	→	Tegel 20: Deze les volgt een alternatieve lesopbouw. Leerlingen leren hoe een spoken word-artiest te werk gaat en zijn voordracht voorbereidt. Ze leren over ritme in een gesproken tekst. De verwerking vindt plaats in het leerwerkschrift, waarin ze een korte spoken word (her)schrijven en ritme toepassen.

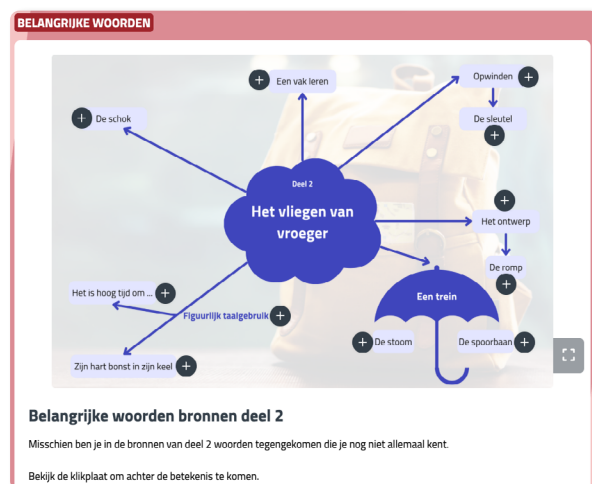
Voorbeeld uitwerking taalbeschouwing binnen een thema.

Aanvullend lesmateriaal

Bij elk Faqta Nederlands thema is er aanvullend lesmateriaal beschikbaar. Je kiest zelf wat je inzet en wanneer.

- De Belangrijke woordenlijst.** Deze woordenlijst kun je printen of ophangen in de klas. Zo help je leerlingen nieuwe begrippen te onthouden en actief te gebruiken tijdens de lessen. Je vindt de lijst bij de themavoorbereiding op het platform. De woordenlijst sluit aan bij de Belangrijke woorden-tegel die leerlingen in hun platform zien. In deze tegel is per deel één klikplaat opgenomen met de belangrijkste termen uit de bronnen van dat deel. De woorden worden in schema's met paraplu's, woordwolken en woordkasten in relatie tot elkaar aangeboden. Hier valt schooltaal, vaktaal en figuurlijk taalgebruik onder.

Daarnaast vind je na elke klikplaat verwerkingsvragen om de woorden te herhalen en actief te oefenen met de klas. Deze tegel kun je in de afsluitingsweek gebruiken als herhaling of juist voorafgaand aan een les als pre-teaching. Leerlingen kunnen de tegel zelfstandig doorlopen, maar de platen zijn ook geschikt om klassikaal te bespreken.

Voorbeeld van een klikplaat in de Belangrijke woorden-tegel.

- **Een boekenlijst.** Voor elk thema is een boekenlijst beschikbaar met 25 titels. De eerste 5 boeken zijn de boeken die je gebruikt bij het LIST-lezen. De overige 20 zijn boeken die aansluiten bij het onderwerp van het thema. De lijst helpt je om het thema in de klas verder aan te kleden en leerlingen te voorzien van een rijk en passend leesaanbod. Bij elk boek staat vermeld voor welke groep lezers het geschikt is en welke titels juist geschikt zijn als voorleesboek. De boekenlijst hoort bij de Meer Lezen?-tegels die leerlingen op hun platform zien. In deze tegel staat een klikplaat met een selectie van boeken die passen bij het thema. Daarnaast vind je er enkele open vragen waarmee leerlingen kunnen nadenken over wat zij tijdens het thema hebben gelezen.
- **Een oefenblad.** Er is een oefenblad beschikbaar ter voorbereiding op de Toets lezen. Hierop staan drie teksten die qua tekstsoort overeen komen met bron 4, bron 6 en bron 11. Bij elke tekst zitten vier meerkeuzevragen die passen bij de vraagstelling van de Toets lezen. Dit blad kun je inzetten als weektaak (bijvoorbeeld één blad per week) of meegeven als huiswerk. Je vindt het oefenblad bij de Afsluiting op de Lesgeven-pagina.

- **De Verder oefenen-tegel.** Een tegel die de leerlingen zien in hun platform, waarmee ze verder kunnen oefenen met de lesstof uit de taalbeschouwingslessen. In de tegel zijn per onderdeel vier extra verwerkingsvragen opgenomen. De tegel is in te zetten als extra oefening (bijvoorbeeld tijdens de weektaak), remediëring na een toets of eventueel als voorbereiding op de Toets taalbeschouwing.

3.5 Dagelijks lezen met de LIST-aanpak

Om de technische leesvaardigheid te ontwikkelen, moeten leerlingen vooral veel lezen in boeken die hen motiveren en aanspreken. Daarom heeft elke schooldag binnen Faqta Nederlands een vast leesmoment, ingericht volgens de principes van de LIST-aanpak: Leesinterventie voor Scholen met een Totaalaanpak. Deze aanpak helpt je om van 'vrij lezen' een doelgerichte en betekenisvolle activiteit te maken. Met de hele school werk je aan het opbouwen van een vaste leesroutine. Elke leerling leest dagelijks in een zelfgekozen boek, binnen een vaste structuur die rust en routine biedt.

De LIST-aanpak is ontwikkeld door onderzoekers om zelfstandig lezen een structurele plek te geven in het onderwijs. Door dagelijks te lezen leren leerlingen vloeiender lezen, vergroten ze hun woordenschat en ontdekken ze wat lezen voor hen betekent.

De LIST-aanpak in Faqta Nederlands

In Faqta Nederlands is LIST-lezen verweven in elk thema van groep 4 t/m 8. Naast de dagelijkse taalles bevat elke tegel lesmateriaal voor een zelfstandig leesmoment van ongeveer 30 tot 45 minuten. Dat leesmoment is uitgewerkt volgens de LIST-aanpak en staat **inhoudelijk los** van de rest van het thema, zodat je een breed palet van jeugdliteratuur kunt gebruiken tijdens de start van je leesmoment. Soms worden er wel boeken aangeboden die ook thematisch passen, maar dit is niet het uitgangspunt.

Oefenblad toets lezen
 De allerkleinsten op aarde | Tekst A

Schoon genoeg hebben

1 Bacteriën zijn kleine levensvormen die overal om ons heen zijn. Hoewel sommige mensen bacteriën fantastisch vinden, ben ik niet zo'n fan van bacteriën.

2 Ten eerste zijn bacteriën gevaarlijk omdat sommige bacteriesoorten ziektes kunnen veroorzaken. Deze ziektes kunnen je een beetje ziek maken, bijvoorbeeld bij verkoudheid en griep. Andere bacteriën zijn zelfs zo gevaarlijk dat ze je doodziek maken.

3 Verder zitten bacteriën overal: van je grote teenagel tot op je bord. Dat betekent dus dat je ze via allerlei manieren binnen kunt krijgen. Denk maar eens aan die lekkere appel bij het fruit. Daar kunnen bacteriën op zitten. Of als iets niet goed genoeg gekookt of gebakken is, dan heb je de kans dat een bacterie in je lijf glipt.

4 Om deze twee redenen vind ik bacteriën maar niks. Ik heb gelukkig een oplossing gevonden om te voorkomen dat ik ziek word. Dat doe ik door te zorgen dat ik schoon door het leven ga. Ik was dus regelmatig mijn handen, poets mijn huis vaak, was mijn fruit en groenten voor ik het eet én ik let goed op hoe ik mijn eten kook en bewaar.

5 Hoewel sommige bacteriën nuttig zijn voor ons lichaam en ons milieu, vind ik het belangrijker om te zorgen dat ik niet besmet raak met een bacterie door alles goed schoon te houden. Zo krijgen ze me niet klein!

Vraag 1: Wat is de mening van de ik-persoon over bacteriën?

☐ A. Hij is fan van bacteriën.

☐ B. Hij vindt bacteriën nuttig.

☐ C. Hij vindt bacteriën vervelende wezens.

Vraag 2: Lees: 'Deze ziektes (...) griep.' (regel 4). Welk signaalwoord staat in deze zin?

☐ A. Bijvoorbeeld, signaalwoord voor een conclusie

☐ B. Bijvoorbeeld, signaalwoord voor een tegenstelling

☐ C. Bijvoorbeeld, signaalwoord voor voorbeeld

Vraag 3: Lees: Ten eerste (...) bewaar (regel 3). Hoeveel redenen noemt de ik-persoon in de tekst waarom hij geen fan is van bacteriën?

☐ A. Een

☐ B. Twee

☐ C. Drie

Vraag 4: Drie kinderen praten over de tekst. Wie geeft de beste samenvatting?

Leila: 'Bacteriën kunnen je een beetje ziek maken, dat is niet erg.'

Marcus: 'Bacteriën kunnen je ziek maken, maar je kan je ook goed schoonhouden om te voorkomen dat je ziek wordt.'

Nina: 'Bacteriën zitten overal: van je grote teenagel tot op je bord.'

☐ A. Leila

☐ B. Marcus

☐ C. Nina

© Faqta 2025 | De allerkleinsten op aarde | Groep 7

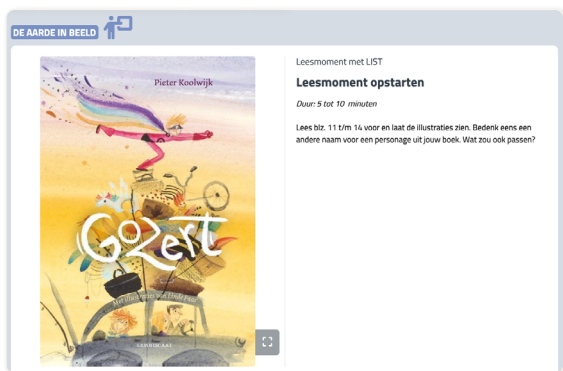
1

Voorbeeld van een oefenblad.

Per deel staat één boek centraal waaruit jij fragmenten voorleest aan de klas. Het boek en welk gedeelte je daaruit voorleest, vind je bij de tegelinformatie, in de themavoorbereiding en in de slide op het digibord. Vervolgens volg je elke dag de volgende structuur:

1. Gezamenlijk starten (5 tot 15 minuten).

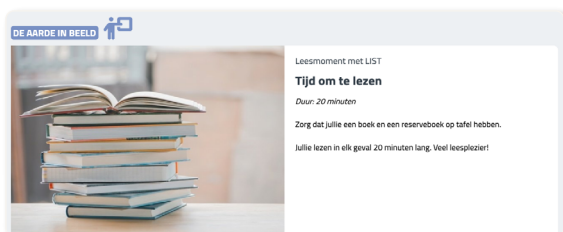
Je start klassikaal op. Je leest een fragment voor uit een boek of laat een boek zien met een boekpromotie. Vervolgens stel je jezelf een leesvraag die je beantwoordt aan de hand van het fragment of geef je soms juist een korte instructie. Die instructies bevatten onderwerpen zoals leesgedrag, intonatie, literatuur onderwijs of bijvoorbeeld thematiek. Wat je doet tijdens de opstart, vind je terug op het bord en in de themavoorbereiding.

Voorbeeld van hoe een leesmoment wordt opgestart.

2. Lezen (20 tot 25 minuten).

Vervolgens lezen leerlingen minimaal twintig minuten in een zelfgekozen boek. Dit is tot zij AVI E4 hebben behaald hardop, daarna lezen zij in stilte. Tijdens dit moment is lezen ook echt lezen. Leerlingen hebben een reserveboek op tafel en voeren ook geen andere activiteiten uit dan lezen. Tijdens dit moment loop jij rond, observeer je leesgedrag, luister je af en toe naar een stukje voorlezen van een leerling of voer je een leesgesprek.

De vaste slide die hoort bij het zelfstandig lezen.

3. Gezamenlijk afsluiten (5 minuten).

Samen blik je terug op de leesvraag of op wat de leerlingen gelezen hebben..

Voorbeeld van hoe een leesmoment wordt afgesloten.

Je hoeft de boeken die je aanbiedt met het LIST-lezen niet per se helemaal voor te lezen. Na het bespreken van een fragment kun je ze juist in de klas laten liggen, zodat leerlingen die enthousiast zijn geraakt het boek zelf verder kunnen lezen. Misschien gebruik je het later nog als inspiratie voor een volgend voorleesboek, of ontdek je dat de klas er samen in verder wil lezen.

LIST-lezen in groep 4

In groep 4 ligt de nadruk nog sterk op het ontwikkelen van technische leesvaardigheid. Leerlingen leren niet alleen om woorden juist te decoderen, maar ook om met ritme, intonatie en begrip te lezen. Daarom is het dagelijkse leesmoment intensiever begeleid dan in de bovenbouw. Je plant hiervoor ongeveer 45 minuten per dag in, verdeeld over dezelfde drie fasen:

1. Gezamenlijk starten (15 minuten).

Je start klassikaal met een korte instructie of leesvraag. Je leest een fragment voor, bespreekt het leesdoel van de dag of modelt een onderdeel van vloeiend lezen, zoals leestempo, zinsmelodie of intonatie.

2. Lezen (25 minuten).

Leerlingen lezen in hun eigen boek, maar doen dat in groep 4 meestal hardop. Deze vorm van begeleid lezen heet **HOMMEL-lezen: Hardop Ondersteunend Makkelijk Meelezen**. Jij begeleidt het proces actief door te luisteren, tempo en toon te corrigeren en korte feedback te geven. Leerlingen lezen eventueel in tweetallen of kleine groepjes, zodat ze elkaar kunnen ondersteunen.

3. Gezamenlijk afsluiten (5 minuten).

Je sluit af met een korte terugblik op de leesvraag of de oefening. Bespreek samen wat goed ging, waar leerlingen moeite mee hadden en wat ze geleerd hebben over vloeiend en expressief lezen.

Het leerkrachtgedrag voor tijdens het lezen wordt verder toegelicht in hoofdstuk 6.

Dagen zonder tegels met LIST

Op dagen waarop er geen LIST-lezen in de tegel is opgenomen, bijvoorbeeld bij de afsluitingsweek, blijft het dagelijkse leesmoment wél onderdeel van je rooster. Je vult dit moment zelf in, maar behoudt steeds de vaste structuur van opstarten – lezen – afsluiten. Zo blijft het ritme van dagelijks lezen voor leerlingen herkenbaar.

Je kunt bijvoorbeeld een fragment gebruiken uit een boek dat je klassikaal voorleest, of een mini-les geven over leesgedrag, intonatie of boekkeuze. Ook kun je een leesvraag of activiteit herhalen uit een eerdere tegel. De leesmomenten uit andere tegels bieden hiervoor volop inspiratie.

Het belangrijkste is dat leerlingen blijven lezen in hun eigen boek, jij actief begeleidt en je de structuur blijft vasthouden. Observeer hoe leerlingen lezen, geef korte feedback, en bespreek aan het eind van het moment wat hen is opgevallen in hun boek of leesgedrag. Zo behoud je de continuïteit van de LIST-structuur, ook buiten de tegels waarin deze expliciet is uitgewerkt.

3.6 Voortgang volgen

Wanneer je leerlingen zelfstandig op het platform werken, kun je volgen hoe zij aan de thema's werken. Dat kan op twee manieren:

1. Op de Wie-is-waar-pagina.
2. Via Voortgang bekijken bij een specifieke tegel.

De Wie-is-waar-pagina

Via deze pagina volg je eenvoudig welke leerlingen waaraan werken, hoe ver ze zijn en waar eventuele hiaten zitten. Je ziet per leerling welke thema's zij hebben uitgevoerd en hoe zij dit hebben gedaan. De Wie-is-waar-pagina geeft je dus een totaaloverzicht dat gedurende het jaar wordt gevuld met gegevens. Er zijn twee tabbladen:

1. Overzicht leerlingen.
2. Overzicht opdrachten.

Tabblad Overzicht leerlingen

Het eerste tabblad dat je ziet, is het *Overzicht leerlingen*. Hierin zie je hoe elke leerling in jouw groep de thema's heeft gemaakt, wanneer die zelfstandig, in duo's of in trio's heeft ingelogd. Je kiest eerst welke resultaten je wil inzien: per tijdspanne en per thema.

Kies welke voortgang je wil zien.

Wanneer je hebt aangegeven welke gegevens je wil inzien, kun je de voortgang van iedere leerling voor dat thema of voor alle thema's bekijken.

Leerlingen

De naam en avatar van elke leerling.

Blauwe blokjes

Welke tegels een leerling heeft doorlopen. Finn heeft dus twee tegels doorlopen en is aan de derde begonnen.

**Wanneer je met je muis over een blokje beweegt, zie je de specifieke slides die een leerling heeft behandeld.*

Kleuren

Hoe **alle** vragen tot dan toe gemaakt zijn.

Leerling	Thema's	Nu bezig met	Voortgang	Resultaten	Overgeslagen	Open vragen
Busra	De kracht van water	Uitgelogd			0	0
Emma	Ice Age De kracht van water	Uitgelogd			0	4
Finn	De kracht van water	Uitgelogd			0	0
Jennifer	De kracht van water	Uitgelogd			0	0
Jochem	De kracht van water	Uitgelogd			0	0
Julia	Ice Age De kracht van water	Uitgelogd			0	4
Liam	De kracht van water	Uitgelogd			3	0

Uitleg van tabblad Overzicht leerlingen.

Thema's

De thema's die de leerling dit schooljaar heeft gedaan. Emma heeft dus aan twee thema's gewerkt.

Een slide is overgeslagen. Liam heeft dus drie slides overgeslagen.

Open vragen

Hoeveel open vragen zijn beantwoord door een leerling.

De blauwe blokjes in de kolom 'Voortgang' geven inzicht in **wat** er door de leerling is gemaakt in een bepaalde periode.

	Nog niet gemaakte onderdelen.
	Gemaakt in een eerdere periode dan de geselecteerde. Stel dat je de resultaten van deze week wil inzien, dan zie je in het lichtblauw wat er vorige week is gemaakt.
	Wat er gemaakt is in de geselecteerde periode.

Legenda blauwe blokjes.

De balk met stoplichtkleuren geeft aan **hoe** de leerling het werk heeft gemaakt. Dit betreft enkel een beoordeling van de verwerkingsvragen die in een tegel staan. Dit is cumulatief: de hoeveelheid vragen per gemaakte tegel wordt bij elkaar opgeteld.

De stoplichtbalk.

Wanneer je op de balk met stoplichtkleuren klikt, kun je voor de leerling zien hoe hij elke slide heeft gemaakt.

Tabblad overzicht opdrachten

Op de Wie-is-waar-pagina kun je niet alleen de voortgang per leerling volgen, maar ook hoe opdrachten zijn gemaakt. Zo kun je bepalen of je nog opdrachten met de klas wilt herzien, bijvoorbeeld wanneer je ziet dat veel leerlingen dezelfde fout hebben gemaakt. Dit kan via het tabblad Overzicht opdrachten. Ook hier kies je eerst de periode en het thema of de thema's die je wilt bekijken. Vervolgens zie je per tegel wat de resultaten zijn.

Vervolgens kun je per tegel de resultaten ook dieper bekijken. Zo kun je bepalen welke onderdelen je nog een keer wilt behandelen. Wil je toch een video samen bespreken, bijvoorbeeld? Of zie je dat bepaalde vragen veel fout zijn beantwoord? Dan kun je die aan het eind van de les klassikaal nabespreken. Je doet dit door op de tegel te klikken.

Soort slide

Wat voor slide het is: een klikplaat, video of een soort vraag.

Titel slide

Hoe de slide heet of wat de vraag is.

Blauwe balk

Hoeveel leerlingen de slide hebben bekeken of ingevuld.

Overslagen

Hoe vaak iets is overgeslagen in de klas. Als je erop klikt, zie je welke leerlingen het betreft.

Tegel 2 - Wat een bul!

Opdracht	Voortgang dit schooljaar	Resultaten dit schooljaar	Nu bezig
2.1 Waar blijft het water dat bij een regenbui valt?		-	-
2.2 Hoe ontstaat neerslag?	2 keer overgeslagen	-	-
2.3 Sleep het woord naar de goede plek in de afbeelding		Finn	
2.4 Zet de stappen van de cyclus op de goede plek		Steve, Busra, Marieke, Mohammed + 5	

Hoe je leerlingen de slides hebben gemaakt.

Navigeer naar slide

Door op deze iconen te klikken, navigeer je naar de betreffende slide.

Zet de stappen van de cyclus op de goede plek

	In één keer goed	Anna, Anne, Britt, Jennifer + 5
	Verbeterd	Busra, Finn, Jochem, Maaike + 2
	Niet verbeterd	Liam, Stijn
	Leerlingen zonder antwoord	Andy, Emma, Julia, Marieke + 1

Resultatenbalk

Hoe vaak iets is overgeslagen in de klas. Als je erop klikt, zie je welke leerlingen het betreft.

Namen

Welke leerlingen bezig zijn met de slide.

Voortgang per tegel

Naast de Wie-is-waar-pagina, kun je op de Lesgeven-pagina de voortgang van leerlingen volgen. Daarbij is in één oogopslag te zien hoe jouw klas de tegel heeft gemaakt.

Voortgang per opdracht

Hoe de tegel gemaakt is door je leerlingen.

1.

De lagen van de aarde

Klassikaal, in groepjes of individueel

Kennis

De leerlingen leren dat de aarde is opgebouwd uit verschillende lagen.

Verwerking

Doeboek

De leerlingen gaan een dwarsdoorsnede maken van de aarde en onderzoek doen naar de diepte van de aarde.

15 minuten

toegang tot internet, kleurpotloden

Samenwerken, kritisch denken, computational thinking, creatief denken

Voortgang

Bekijk voortgang per opdracht > Bekijk voortgang per leerling >

Tegel toegankelijkheid

Deze tegel is momenteel toegankelijk voor leerlingen

Leerkrachtenmateriaal

Themavoorbereiding

Lesmateriaal

Doeboek

Differentiatiemateriaal

Werkblad

Extra lesmateriaal

Kennistekst

Bekijk deze tegel
 Start als digibordles

Voortgang per leerling

Dit stuurt je door naar de Wie-is-waar-pagina.

Hoe je leerlingen de slides hebben gemaakt.

Vervolgens kun je via Voortgang per opdracht zien hoe de tegel is gemaakt. Zo kun je concluderen welke opdrachten je nog wilt nabespreken of welke leerlingen je de tegel opnieuw wilt laten maken, bijvoorbeeld. Zo kun je gemakkelijk bijsturen tijdens de les.

Overzicht per slide

In deze kolom zie je hoe de derde slide, een sleepvraag, gemaakt is. In dit geval is dat nog niet goed gegaan bij veel leerlingen. Deze vraag kun je nabespreken.

Titel van de tegel

De titel van de tegel.

Soort slide

Wat voor slide het is: een klikplaat, tekst, video of een soort vraag.

Een video om te bekijken.

Deze slide heeft de leerling overgeslagen.

Tegel 2: Wat een buil!

Wil je de voortgang van alle opdrachten zien in een handig overzicht? Klik dan **hier** om naar de wie-is-waar pagina te gaan

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Andy										
Anna										
Anne										
Britt										
Busra										
Emma										
Finn										
Jennifer										
Jochem										
Julia										
Liam										
Luca										

Voorbeeld van de voortgang van een tegel.

Navigeer naar slide

Door op deze iconen te klikken, navigeer je naar de betreffende slide.

Lege balk

Wat de leerling nog niet heeft gemaakt van de tegel.

Grijs bolletje

De slide is bekeken.

Deze vraag was in één keer goed.

Deze vraag is twee keer fout beantwoord.

Deze vraag was eerst fout, maar is daarna goed verbeterd.

Met de Wie-is-waar-pagina en de voortgang per tegel kun je ondanks dat leerlingen zelfstandig werken, toch de voortgang goed volgen en op tijd bijsturen wanneer nodig.

3.7 Je thema afsluiten

In de vijfde week van elk thema rond je het thema af.

- **De eindopdracht.** Leerlingen lezen bron 11 en voeren aan de hand daarvan een praktische of creatieve opdracht uit. Er is een observatieformulier beschikbaar dat helpt om de uitvoering van de opdracht te beoordelen. De tekstsoort die hier aan bod komt, wordt ook gebruikt bij de Toets lezen. De eindopdracht kan dienen ter afsluiting van het thema, maar ook als alternatief voor de toetsen. Welke route je kiest hangt af van de behoeften en doelen van jouw groep. Ook kun je zowel de eindopdracht als de toets afnemen.

Observatieformulier Eindopdracht

Het milieu op aarde | Tegel 21

De leerlingen lezen bij tegel 21 de tekstuele bron **De regenworm en zijn moeder**. Vervolgens maken de leerlingen een strip bij de tekst. Tijdens het werken of nakijken van deze opdracht, kun je letten op de volgende zaken om te beoordelen of een leerling de tekst begrepen heeft:

- De leerling heeft de verschillende gebeurtenissen uit het gedicht weergegeven in zijn strip. Belangrijke gebeurtenissen die voorkomen in het gedicht zijn:
 1. De regenworm kijkt naar de sterren.
 2. De moeder zegt dat de regenworm naar de grond moet kijken.
 3. Er komt een leeuwerik aangevlogen.
 4. De moeder wordt opgegeten.
- De leerling zorgt dat de drie personages uit het gedicht (de kleine regenworm, de moeder van de regenworm en de leeuwerik) terugkomen in de strip.
- De leerling heeft tekstballonnen gebruikt om te laten zien wat de moeder zegt. De leerling heeft ook denkballonnen gebruikt om de gedachten van de personages in beeld te brengen.

Voorbeeld observatieformulier bij een eindopdracht.

- **Toets lezen.** De Toets lezen geeft inzicht in het begrijpend leesniveau van je leerlingen op dat moment. De toets bestaat uit drie teksten met in totaal achttien meerkeuzevragen. Je kunt de toets zowel digitaal als op papier afnemen. Print wel altijd het bestand Tekstenboekje, zodat leerlingen de teksten op papier kunnen lezen. De teksten sluiten qua tekstsoort aan bij bron 4, bron 6 en bron 11 en bij de onderwerpen van het thema. Zo meet de toets dezelfde leesvaardigheden die leerlingen gedurende het thema hebben geoefend. De vragen zijn vergelijkbaar met die uit de lessen Close Reading. De vragen richten zich op dezelfde domeinen als CITO en IEP: woordenschat, begrijpen, interpreteren, opzoeken, samenvatten en evalueren.
- **Toets taalbeschouwing.** De Toets taalbeschouwing geeft je inzicht in de mate waarin leerlingen de taalbeschouwingsdoelen beheersen die in het thema zijn aangeboden. De toets bestaat uit 12 meerkeuzevragen. De vragen gaan over de lesstof uit tegel 5, 10, 15 en 20.
- **Evalueren.** Blik met het evaluatieblad samen terug op wat je leerlingen hebben geleerd. Ze benoemen inzichten, reflecteren op hun ervaringen en wat zij geleerd hebben. Je vindt het blad bij de Afsluiting op de Lesgeven-pagina.
- **Presentatie.** Je kunt je thema ook afsluiten met een grote, overkoepelende presentatieopdracht. Denk aan een boekbespreking, nieuwskring, tentoonstelling of toneelstuk. Je vindt de bladen bij de Afsluiting op de Lesgeven-pagina.

Antwoorden toets lezen			faqta
Het milieu op aarde			
Tekst A Goed boeren?	Tekst B SNEEUWHAAS IS HET HAASJE	Tekst C Een grote bol pluus	Domein
1 A	7 B	13 C	◆ Woordenschat
2 B	8 B	14 C	■ Begrijpen
3 A	9 B	15 B	▲ Interpreteren
4 A	10 A	16 A	● Opzoeken
5 B	11 A	17 B	● Samenvatten
6 A	12 B	18 C	★ Evalueren

Nakijkmodel Toets lezen met de leesdomeinen.

4 Differentiatie

In iedere groep heb je te maken met verschillen in (lees)tempo, taalvaardigheid en voorkennis. Faqta Nederlands houdt daar rekening mee door ruimte te bieden voor differentiatie, zonder dat leerlingen ver uiteenlopen in aanbod.

4.1 Convergente differentiatie

Bij Faqta Nederlands werken we vanuit convergente differentiatie. Dat betekent dat alle leerlingen hetzelfde rijke aanbod ontvangen en dezelfde lesdoelen hebben, maar daarbij ondersteuning of verdieping krijgen op maat.

Het einddoel van de les is dus voor iedereen gelijk, maar de route daarheen kan verschillen.

Sommige leerlingen hebben baat bij pre-teaching of bij het hardop samen lezen van de tekstuele bron. Anderen kunnen zelfstandig aan de slag of krijgen extra criteria mee voor een uitdagendere verwerking. De themavoorbereiding bevat hiervoor per les handvatten. Zo kun je leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften voorzien van de juiste ondersteuning.

Convergente differentiatie zorgt ervoor dat de groep als geheel verbonden blijft. Leerlingen herkennen elkaars opdrachten en kunnen samenwerken, met elkaar meedenken of ervaringen uitwisselen. In tegenstelling tot divergente differentiatie, waarbij leerlingen elk hun eigen doel en route volgen, voorkom je dat leerlingen essentiële instructies of kennis missen. Of dat iemand het gevoel krijgt buiten de boot te vallen. Je houdt grip op de lesinhoud en doet tegelijkertijd recht aan de verschillende onderwijsbehoeften in je klas.

4.2 Pre-teaching

Met pre-teaching help je leerlingen met een lagere leesvaardigheid of beperkte achtergrondkennis alvast op weg, voorafgaand aan de les. Je bereidt hen gericht voor op de bron zodat ze beter kunnen aansluiten bij de klassikale les.

Pre-teaching ziet er niet altijd hetzelfde uit. Je hebt enerzijds leerlingen met een beperkte achtergrondkennis van het onderwerp van de bron. Om deze groep leerlingen te helpen middels pre-teaching, bekijk je samen de bron en leg je sleutelbegrippen uit. De klikplaat bij de Belangrijke Woorden-tegel is een handig hulpmiddel om de belangrijkste termen te bespreken. Deze groep leerlingen kan ook best per bron verschillen.

Anderzijds heb je ook leerlingen die moeite hebben met technisch lezen. Bij leerlingen met een lagere technische leesvaardigheid is het belangrijk om een tekstuele bron vooraf te verklanken en hardop te lezen. Zo kunnen zij tijdens de les meer aandacht besteden aan de inhoud van de tekst. Lees de tekst samen hardop of bijvoorbeeld met de voor-koor-door-methode. Je kunt ook gebruik maken van de klikplaat waarin de tekstuele bron wordt aangeboden. Daar is altijd gegenereerde audio in opgenomen. Leerlingen kunnen voorafgaand aan de les deze audio beluisteren.

In de themavoorbereiding zie je dit onderscheid terug en geven we je ondersteuning bij het aanbieden van pre-teaching. Bij elke tegel staat aangegeven wat je aan pre-teaching kunt doen (mits dit relevant is), wanneer er een nieuwe bron wordt aangeboden.

 Pre-teachen

- **Technisch lezen:** Lees in voor-koor-door de tekst door.
- **Kennisbasis:** Bekijk de tekst samen. Bespreek wat de leerlingen zien op de illustraties en waar ze denken dat de tekst over gaat. Bespreek de volgende begrippen: verbruiken, zonnecentrale, elektriciteitscentrale, weerskaatsen, turbine, CO₂ en accu.

Voorbeeld van een pre-teachtip uit de themavoorbereiding.

4.3 Differentiatie in verwerking

Nadat je met je leerlingen een bron hebt besproken, werk je met je klas toe naar een verwerkingsopdracht. Iedereen werkt naar hetzelfde doel toe. Toch heb je de mogelijkheid om de verwerking aan te passen. Dit doe je veelal niet met andere werkbladen die vervolgens los besproken moeten worden, maar met tips om de verwerking aan te passen of met aangepaste beoordelingscriteria voor grotere schrijf- of spreekopdrachten. Met de leerlingen die het betreffen, kun je bij aanvang van de opdracht de aangepaste eisen doornemen. Zo werkt iedereen toe naar hetzelfde doel, met een passende verwerking die je samen kunt nabespreken.

Deze tips vind je op verschillende plekken:

1. Op het antwoordenblad, met aangepaste eisen of beoordelingscriteria.
2. In de themavoorbereiding bij de differentiatietips, met suggesties wat je kunt vervangen of het beste kunt modellen.
3. In de themavoorbereiding bij de algemene lestep vind je ideeën voor alternatieve verwerkingen, instructies, opstarten of nabesprekingen.

Opdracht 2: Mijn spoken word (kladversie)

Schrijf hieronder jouw spoken word. Zorg ervoor dat zowel het onderwerp als de emotie goed naar voren komen.

Voor elke leerling:

- Het onderwerp van de spoken word sluit aan bij het thema 'De aarde in beweging'.
- De emotie is te herkennen in de geschreven tekst en in les 18/19 door de voordracht.
- Bij de voordracht komt in elk geval één manier van ritme scheppen naar voren.

Voor leerlingen met extra begeleiding:

- Is het voldoende wanneer de spoken word rond de 12 zinnen is (3x4 regels, bijvoorbeeld).
- Het onderwerp, de emoties en boodschap worden letterlijk benoemd in de spoken word.

Voor leerlingen met extra uitdaging:

- Er is gebruik gemaakt van beeldspraak om het onderwerp aan te duiden. Het onderwerp wordt niet letterlijk genoemd.
- Er is gebruik gemaakt van beeldspraak om emoties uit te drukken, de emotie wordt niet letterlijk genoemd in de tekst.
- Er zijn eventueel twee tegenstrijdige emoties verwerkt in de spoken word om verschillende kanten te belichten.

Alternatief werkblad Close Reading sessie 2

Bij sessie 2 van Close Reading (tegels 7 en 12) zijn alternatieve werkbladen beschikbaar. Hoe de opdracht uit het leerwerkschrift is aangepast, vind je in de themavoorbereiding.

De inhoud van deze werkbladen is gelijk aan die van het reguliere leerwerkschrift, maar de opzet is vereenvoudigd of verdiept. Zo kun je alle varianten gezamenlijk nakijken. Het werkblad 'extra begeleiding' is te herkennen aan dit icoon ; het werkblad 'extra uitdaging' aan dit icoon .

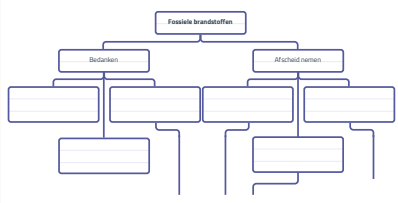
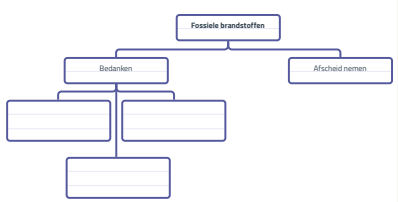
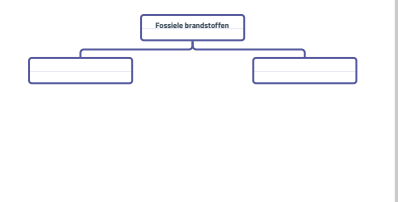
Tips voor differentiatie

 Extra begeleiding tip: Deze leerlingen maken eventueel werkblad extra begeleiding. Je vindt deze op de lesgevenpagina bij het themaoverzicht of bij tegel 7. Op dit werkblad is wat meer sturing gegeven. De antwoorden van het boomdiagram zijn al gegeven. Zij dienen deze zelf op de juiste plek te zetten. Eventueel maken zij ook het reguliere werkblad in het leerwerkschrift, maar voer je met hen samen eerst de lestep uit, zodat zij zeker weten dat ze de juiste argumenten in de boomdiagram zetten.

 Extra uitdaging tip: Deze leerlingen maken eventueel werkblad extra uitdaging. Je vindt deze op de lesgevenpagina bij het themaoverzicht of bij tegel 7. Het boomdiagram is op dit werkblad aangepast: ze moeten nu zelf bedenken wat er in het schema moet komen te staan.

Voorbeeld uitleg in de themavoorbereiding bij alternatief werkblad.

Voorbeeld van aangepaste eisen en/of verwerking.

Werkblad extra begeleiding 	Werkblad uit het leerwerkschrift (regulier)	Werkblad extra uitdaging
 Werkblad Tegel 7 Bron 4 Opdracht 1: Voor en tegen De schrijver vindt dat we denkbaar moeten zijn, maar ook afscheid moeten nemen van de fossiele brandstoffen. Hij noemt voor beide standpunten argumenten in de tekst. Zet de onderstaande informatie op de juiste plek in het boomdiagram op de volgende pagina. ☐ Macht ☐ Veroorzaken luchtvervuiling ☐ Gave wereld ☐ Boek niet kunnen schrijven ☐ Binnen paar eeuwen op ☐ Onoerlijk verdeeld ☐ Nieuwe aannemen duurt lang ☐ Slecht voor gezondheid ☐ Rijkdom en welvaart ☐ Persoonlijk bedenken Tip: Let goed op de signaalwoorden in de tekst. Deze helpen je om je boomdiagram te ordenen. 	 Werkblad Tegel 7 Bron 4 Opdracht 1: Voor en tegen De schrijver vindt dat we denkbaar moeten zijn, maar ook afscheid moeten nemen van de fossiele brandstoffen. Hij noemt voor beide standpunten argumenten in de tekst. Orden de argumenten in het boomdiagram op de volgende pagina. Tip: Let goed op de signaalwoorden in de tekst. Deze helpen je om je boomdiagram te ordenen. 	 Werkblad Tegel 7 Bron 4 Opdracht 1: Voor en tegen De schrijver heeft een tweezijdige mening over fossiele brandstoffen. Hij noemt voor beide standpunten argumenten in de tekst. Orden de standpunten en de argumenten in het boomdiagram op de volgende pagina. Tip: Let goed op de signaalwoorden in de tekst. Deze helpen je om je boomdiagram te ordenen.

Voorbeeld werkblad extra begeleiding en extra uitdaging bij tegel 7 en 12.

Omgaan met leesmoeilijkheden of dyslexie

Leerlingen met dyslexie hebben baat bij een taalrijke leeromgeving waarin zij voldoende tijd, ondersteuning en herhaling krijgen. Juist omdat technisch lezen moeizaam verloopt, is het belangrijk om deze leerlingen toegang te geven tot rijke teksten en niet om ze ervan weg te houden.

Tips:

- Laat voorafgaand aan de les de leerling een tekstuele bron alvast horen. Dit kan op verschillende manieren:
 - Lees de tekst voor of voor-koor-door.
 - Koppel de leerling aan een sterke lezer die de tekst voorleest terwijl de leerling meeleeft.
 - De leerling luistert naar de gegenereerde audio in het platform. Bij elke tekstuele bron is een audioknop toegevoegd. Zie ook de tips in de themavoorbereiding voor het pre-teachen voor technisch lezen.
 - Geef extra tijd voor het lezen van bronnen tijdens de les. Of lees, ook in hogere groepen, alle bronnen klassikaal (voor).
 - Koppel tijdens de les een zwakkere lezer aan een sterke (technische) lezer die kan helpen bij het decoderen van de teksten.
 - Kopieer de teksten en zet deze in Dyslexie Font, een lettertype speciaal voor deze leerlingen.
 - Print de teksten van de Toets lezen uit op A3 en lees deze teksten voorafgaand aan de toets voor terwijl de leerling meeleeft, zonder in te gaan op de inhoud.
 - Geef bij de Toets lezen een koptelefoon aan de leerling, zodat deze de teksten van de toets kan beluisteren.
- Bekijk de criteria bij elke opdracht. Staan er specifieke criteria bij voor spelling? Bepaal dan voor deze leerling of dit criterium geldt.
 - Laat leerlingen eventueel hun teksten typen waarbij een controlefunctie aanstaat om hun spelling te ondersteunen.
 - Het LIST-lezen kun je voor deze groep leerlingen aanvullen met RALFI lezen of RALFI Light. Dit is altijd in overeenstemming met de zorgcoördinator op school. Deze ondersteuning biedt je idealiter in de klas.
 - Tijdens het LIST-lezen kan een stagnerende lezer (tijdelijk) ondersteund worden met audioboeken. Via de website van de bibliotheek kun je daarvoor een app downloaden. Leerlingen tot 18 jaar hebben gratis toegang tot de boeken op deze app. Door hele boeken ervaren, doen leerlingen toch ervaring op met naar boeken luisteren, krijgen zij rijke taal tot zich en kunnen zij meepraten bij de afsluiting van de les.
 - Help leerlingen met hun boekkeuze bij het LIST-lezen. Juist bij deze leerlingen is het belangrijk om te monitoren welke boeken zij lezen en of dit aansluit bij wat zij aankunnen. Dit kan afgewisseld worden met een audioboek dat wel van een hoger leesniveau is en wat wellicht beter aansluit bij de belevingswereld. Leerlingen die AVI E4 nog niet hebben behaald, lezen daarbij hardop. Ook als zij in een hogere groep zitten.

Omgaan met meertaligheid en/of taalachterstanden

In elke klas zitten leerlingen met uiteenlopende taalervaringen. Het is belangrijk om hierbij onderscheid te maken tussen drie begrippen die vaak door elkaar worden gehaald:

1. Meertalige leerlingen

zijn leerlingen die meerdere talen leren, bijvoorbeeld thuis en op school. Meertaligheid is een waardevol potentieel en biedt cognitieve voordelen, zoals meer metalinguïstisch bewustzijn en flexibiliteit in denken.

2. NT2 (Nederlands als Tweede Taal)

betreft leerlingen die het Nederlands als tweede of derde taal leren. Deze leerlingen bevinden zich in een ontwikkelingsfase waarin ze de Nederlandse taal nog aan het verwerven zijn. NT2 is een feitelijke beschrijving van de taalsituatie en is zeker niet hetzelfde als taalachterstand in het Nederlands.

3. Leerlingen met een taalachterstand

hebben een discrepantie tussen hun verwachte en werkelijke taalvaardigheid in het Nederlands. Dit kan zowel bij eentalige als meertalige leerlingen voorkomen. Meertalige of NT2-leerlingen hebben dus niet per definitie een taalachterstand.

Wat leerlingen uit deze drie groepen gemeen hebben, is dat ze allemaal baat hebben bij expliciete taalsteun, herhaling en een rijke, betekenisvolle context om het Nederlands aan op te hangen. Het is cruciaal om de bronnen voor deze leerlingen niet te versimpelen, maar de toegang tot (en het verwerken van) de bronnen te vergemakkelijken.

Een van de manieren om dat goed te doen en gebruik te maken van het talige repertoire van meertalige leerlingen, is het hanteren van een open talenbeleid op school. Een open talenbeleid erkent alle talen die leerlingen spreken als waardevolle hulpbronnen voor hun leerproces. In plaats van thuistalen buiten de deur te houden, biedt dit beleid ruimte voor leerlingen om hun volledige talige repertoire in te zetten.

Talensensibilisering gaat verder door bewust aandacht te besteden aan taalverschillen en -overeenkomsten, waardoor nieuwsgierigheid naar verschillende talen wordt gestimuleerd. Dit vergroot de taalbewustwording van zowel meertalige als eentalige leerlingen.

Tips:

- Gebruik de pre-teachtip over de kennisbasis, die belangrijke begrippen en concepten bevat voor het begrijpen van de bron.
- Start elk deel op met de bijbehorende klikplaat uit Belangrijke woorden-tegel en herhaal deze regelmatig. Hang daarna de woordkaarten op die bij dat deel horen. Laat de meertalige leerlingen de vertaling van elk woord opzoeken en erbij schrijven.
- Verwijs tijdens de les actief naar het wereldoriëntatiethema. Voorkennis helpt bij het begrijpen van de bronnen.
- Geef meertalige leerlingen de Belangrijke woorden-lijst aan het begin van het thema mee naar huis en laat de leerlingen met hun ouders de woorden vast vertalen, zodat zij dit kunnen gebruiken tijdens de lessen.
- Stimuleer het gebruik van vertaalhulpmiddelen, waarmee leerlingen zelfstandig begrippen kunnen opzoeken. Bespreek de effectieve inzet van deze tools in de klas.
- Koppel meertalige leerlingen met dezelfde thuistaal aan elkaar bij het bespreken van de bronnen of het voorbereiden van de opdracht, zodat zij af en toe kunnen wisselen naar hun thuistaal om elkaar verder te helpen.
- Zet steunzinnen, stappenplannen en schrijfkaders in om leerlingen te ondersteunen bij hun taalproductie. Deze tips worden aangegeven in de themavoorbereiding en/of op het antwoordblad.

Omgaan met leerlingen met TOS

Leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS) hebben blijvende moeite met het begrijpen, verwerken en produceren van taal. Ze raken sneller overbelast door talige input en hebben vaak meer herhaling en vereenvoudiging nodig dan een reguliere methode kan bieden.

Faqta Nederlands sluit in de kern niet specifiek aan bij deze doelgroep. De bronnen vragen een relatief groot taalbegrip en er zijn binnen de methode beperkte ingebouwde mogelijkheden voor herhaling of verlengde instructie. Voor leerlingen met TOS is aanvullende begeleiding dan ook altijd nodig.

Tips:

- Bereid de lessen met de leerlingen voor door bronnen te pre-teachen. Gebruik afwisselend de pre-teachtip voor de kennisbasis en die voor technisch lezen.
- Start elk deel op met de bijbehorende klikplaat uit Belangrijke woorden-tegel en herhaal deze woorden regelmatig. Dit kan ook met de woordkaartjes in de Belangrijke woorden-lijst, die je op de Lesgeven-pagina vindt.
- Geef leerlingen eventueel bij sessie 2 van Close Reading (tegel 7 en tegel 12) het werkblad 'extra begeleiding', waarbij de opdracht versimpeld wordt aangeboden. Het werkblad is te herkennen aan dit icoon .
- Splits verwerkingsopdrachten op en bespreek deze stapsgewijs.
- Neem deze leerlingen mee in de verlengde instructie bij een EDI-les. Deze slides vind je via Start als digibordles.
- Gebruik steunzinnen, stappenplannen en schrijfkaders als steun bij taalproductie. Dit soort tips worden aangegeven in de themavoorbereiding en/of op het antwoordblad.

Omgaan met leerlingen met meer- of hoogbegaafdheid

Leerlingen met een voorsprong (in taal) vallen niet altijd op. Ze zijn lang niet altijd de snelste werkers of de leerlingen die zich goed laten horen in de klas. Wat ze vaak wel gemeen hebben, zijn kenmerken als een grote woordenschat, een grote nieuwsgierigheid en het vermogen om snel verbanden te leggen. Binnen Faqta Nederlands bestaat geen aparte leerlijn voor begaafde leerlingen, maar de thematische opzet biedt wel kansen in het onderwijs voor deze leerlingen.

Juist de afwisselende en authentieke bronnen, de open verwerkingsopdrachten en koppeling met wereldoriëntatie maken het mogelijk om deze leerlingen extra ruimte te bieden.

Let op: leerlingen met meer- of hoogbegaafdheid vragen niet om méér werk, maar ander werk. Het gaat om ruimte voor diepgang, creativiteit en autonomie binnen het bestaande aanbod, met jouw begeleiding en instructie als schakel.

Tips:

- Bekijk per tegel de algemene lestip en de tip voor extra uitdaging. Hierin staan mogelijkheden om de opdracht aan te passen. Denk aan extra of aangepaste criteria of een andere verwerkingsvorm. Wel werken ze nog steeds aan hetzelfde lesdoel als de rest van de klas.
- Geef leerlingen eventueel bij sessie 2 van Close Reading (tegel 7 en tegel 12) eventueel het werkblad 'extra uitdaging', waarbij de opdracht op een alternatieve manier of met extra verdiepende vragen wordt aangeboden. Het werkblad is te herkennen aan dit icoon .
- Verwijs actief naar het wereldoriëntatie thema en benoem de onderdelen of kennis(teksten) die ze vanuit daar in hun werk voor Nederlands kunnen gebruiken.

- Verwijs hen in het bijbehorende wereldoriëntatie thema naar de Zelf onderzoeken-tegel. In die tegel wordt een onderwerp aangeboden dat verdiepend of verbredend is bij het thema. Op basis daarvan stellen leerlingen een onderzoeksvraag op. Als je leerlingen dit in de eerste week van het thema laat doen, kunnen ze de overige vier weken gebruiken om zelf een onderzoekje te doen naar dit onderwerp met een zelf opgestelde onderzoeksvraag. Ze presenteren hun bevindingen in de afsluitingsweek. Dit kan bijvoorbeeld als klaaropdracht of in de weektaak worden opgenomen.

- Verwijs actief naar boeken die je in de klas hebt liggen die passen bij het thema, waaruit leerlingen aanvullende informatie kunnen halen voor hun werk. Dit kun je ook doen met rijke teksten van de website rijketeksten.org.
- Geef hen de ruimte om af en toe een grote presentatie over het thema te laten maken in de afsluitende week. Ook daarmee kunnen zij aantonen wat zij hebben geleerd en hun taalvaardigheden inzetten. Dit kan in plaats van de toetsen. Hulpbladen voor presentaties vind je op de Lesgeven-pagina bij de afsluiting.

5 Leerlijn

5.1 De jaarplanning

Binnen Faqta Nederlands werk je aan zeven verschillende leerlijnen in één jaar. Dat doe je volgens een vaste planning: de jaarplanning.

Elke leerlijn komt één keer per schooljaar terug. De leerlijnen zorgen voor opbouw in inhoud en complexiteit: leerlingen bouwen voort op wat ze eerder hebben geleerd en verkennen steeds bredere perspectieven.

De thema's zijn logisch op elkaar afgestemd en gekoppeld aan de kerndoelen uit het leergebied 'Nederlands.' Welk thema wanneer aan bod komt, is te zien in de jaarplanning. De actuele jaarplanningen (ook voor combinatiegroepen!) vind je op www.faqta.nl/jaarplanning.

Themaoverzicht Wereld & Nederlands 2026/2027

	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8	Livegang
Blok 1 Reizen door ruimte en tijd	Op pad	De prehistorie	Machtvertoon	Wijderspreid veroveren	Fabrieken en burgerrechten	1 januari 2026 Groep 4: 1 augustus 2026
Blok 2 Weer & Seizoenen	Daar is het weer!	De kracht van wind	De kracht van water	De kracht van het weer	Weer voorspelt	1 augustus 2026 Groep 4: 1 augustus 2026
Blok 3 Werken & Beroepen	Een team, een taak	Bijzondere beroepen	Van boer tot piloot	(Samen)werken in Europa	Eerlijk verdeeld?	1 augustus 2026
Blok 4 Mens & Natuur	Van klein naar groot	Op het menu	Het rijk van planten en dieren	Stad en land	De wereldoorlogen	1 oktober 2026 Groep 4: 1 augustus 2026
Blok 5 Burgerschap & Maatschappij	Jezelf zijn	Leven in vrijheid	Wat een regel	Onze democratie	De toekomst van Nederland	1 december 2026
Blok 6 Aarde & Wetenschap	Onze handige aarde Deze thema's kun je koppelen aan de Maat	De aarde van een afstand	Het milieu op aarde	De allerkleinsten op aarde	De aarde in beweging	Staat live! Groep 4: 1 augustus 2026
Blok 7 Geschiedenis & Tijd	Grote ontdekkers	De tijd van de klassieken	Nieuwe verhoudingen	Opkomen voor verandering	Wereldorde in ontwikkeling	1 april 2027

5.2 Overzicht kerndoelen

Met Faqta Nederlands voldoe je aan de nieuwe definitieve conceptkerndoelen van Nederlands, **met uitzondering van die voor handschriftonderwijs en (werkwoord)spelling**. Er zijn geen kerndoelen die enkel om die twee onderdelen draaien. De kerndoelen die elementen van handschriftonderwijs en (werkwoord)spelling bevatten, zijn:

- 3.A punt 4,
- 6.A punt 5,
- 6.B punt 1,
- 6.B punt 2.

Bij al die kerndoelen zitten ook onderdelen die Faqta Nederlands wél aanbiedt, zoals interpunctie.

De nieuwe kerndoelen zijn verdeeld over vier domeinen: overkoepelend, communicatie, taal en literatuur. Binnen elk thema komen leerdoelen uit meerdere domeinen geïntegreerd aan bod.

- **Overkoepelend.** Een leesroutine opbouwen volgens de LIST-aanpak.
- **Communicatie.** Het goed leren lezen van teksten met de Close Reading-aanpak in deel 2 en 3. Of het deelnemen aan gesprekken en presentaties, zoals in tegel 4 of 16.
- **Taal.** Inzicht ontwikkelen in taalstructuren, zoals zinsdelen of woordsoorten, onder andere aangeboden in de taalbeschouwingslessen.
- **Literatuur.** Kennismaken met literaire teksten en leeservaringen verwoorden, onder meer via LIST-lezen en literaire bronnen.

Een volledig lesstofoverzicht, waarin per leerjaar en thema de lesinhouden worden uitgewerkt, is in ontwikkeling en zal in **schooljaar 2027-2028** beschikbaar zijn. Tot die tijd zie je in de themavoorbereidingen welke doelen per thema centraal staan. De leerlijn groeit in complexiteit en abstractie: van concreet, ervaringsgericht taalgebruik in de middenbouw naar analytische en reflectieve taalvaardigheid in groep 8. Zo werken leerlingen toe naar het vervolgonderwijs en naar volwaardige deelname aan een geletterde samenleving.

Faqa Nederlands is opgebouwd volgens een aantal didactische modellen en uitgangspunten, elk op hun eigen plek.

6.1 Thematisch taalonderwijs

Faqa Nederlands is een thematische taalmethode. Leerlingen ontwikkelen hun taalvaardigheden binnen betekenisvolle contexten: onderwerpen die aansluiten bij hun leefwereld, actuele maatschappelijke thema's en het wereldoriëntatiethema waaraan ze tegelijkertijd werken. In onze visie gaan taal en kennis opdoen over de wereld hand in hand. Taalvaardigheden komen pas echt tot hun recht wanneer ze verbonden zijn aan inhoud die ertoe doet. Daarom is elk Nederlands thema gekoppeld aan een gelijknamig thema uit wereldoriëntatie. Idealiter voer je beide thema's parallel uit; in de jaarplanning zie je wanneer welk thema aan bod komt.

Gebruik je zowel Faqa Nederlands als Faqa Wereld, dan werk je wekelijks zo'n zeven keer aan hetzelfde thema: vijf keer tijdens Nederlands en twee keer tijdens wereldoriëntatie. Zo staan de vakken niet los van elkaar, maar draait de week om één centrale inhoud. Bij wereldoriëntatie bouwen leerlingen kennis op over het onderwerp; tijdens de taallessen gebruiken ze die kennis om te lezen, schrijven, spreken en nadenken over het thema en na te denken over taal. We raden daarom ook aan om het thema op het bord te zetten, in plaats van het vak. Eventueel zet je het kanaal erachter vanuit waar je werkt. Zo is het voor de leerlingen altijd duidelijk wanneer ze verder gaan leren over het thema.

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Lezen met de LIST-aanpak (30 - 45 min.)	Lezen met de LIST-aanpak (30 - 45 min.)	Lezen met de LIST-aanpak (30 - 45 min.)	Lezen met de LIST-aanpak (30 - 45 min.)	Lezen met de LIST-aanpak (30 - 45 min.)
Faqa Nederlands tegel 1	Gym	Faqa Nederlands tegel 3	Faqa Nederlands tegel 4	Faqa Nederlands tegel 5
Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze
Spelling	Faqa Nederlands tegel 2	Spelling	Spelling	Spelling
Rekenen	Spelling	Rekenen	Rekenen	Rekenen
Pauze	Pauze	Pauze	Pauze	Pauze
Faqa Wereld tegel 1 +2	Rekenen	Sociale vaardigheden	Faqa Wereld tegel 3	Gym
Weektaak	Schrijven	Topo	Weektaak	Crea

Voorbeeld van een weekrooster met Faqa Nederlands en Faqa Wereld.

Deze thematische aanpak helpt leerlingen om zich echt te verdiepen in een onderwerp. Doordat de inhoud verspreid over meerdere dagen en vakken terugkomt, wordt die beter verwerkt en onthouden. Nieuwe woorden en begrippen keren terug in verschillende contexten, waardoor ook complexe thema's toegankelijker worden. Daarbij is rekening gehouden met hoe termen in beide thema's terugkomen. Dat zorgt voor meer betrokkenheid: leerlingen bouwen voort op wat ze al weten en ervaren dat hun kennis groeit.

Ook voor jou als leerkracht is thematisch werken efficiënt. Je bereidt je gericht voor, combineert leerdoelen makkelijker en bouwt aan een sterke doorgaande lijn. Bovendien biedt het ruimte om binnen het thema eigen accenten te leggen, zonder de samenhang te verliezen.

6.2 De LIST-aanpak

In veel Nederlandse klassen wordt technisch lezen nog steeds geoefend met woordrijtjes, flitskaartjes of vragen bij korte teksten. Het expliciet aanbieden en aanleren van leesmoelijkheden tot in hoge groepen staat centraal. Deze traditionele werkvormen zijn vooral gericht op snelheid en nauwkeurigheid, los van inhoud of betekenis (Van Koeven & Smits, 2020). Maar onderzoek (o.a. Houtveen, Brokamp & Kunst, 2019) laat zien dat zulke oefeningen zelden tot echte leesontwikkeling leiden. Ze trainen vooral het decoderen van woorden, terwijl begrip en leesmotivatie nauwelijks aan bod komen — terwijl juist die twee essentieel zijn voor blijvende vooruitgang in leesvaardigheid.

Volgens Houtveen e.a. (2019) ontwikkelen leerlingen hun technische leesvaardigheid vooral door veel te lezen in teksten die er toe doen. Niet alleen het aantal woorden telt, maar ook de manier waarop er gelezen wordt. Lezen met ritme en intonatie draagt bij aan begrip en vice versa maakt het begrip lezen motiverender. Voor leerlingen tot en met AVI-niveau E4 is hardop lezen cruciaal om cognitieve overbelasting te voorkomen en voor de leerkracht om zicht te houden op het leesproces. Daarbij gaat het niet alleen om het correct uitspreken van woorden, maar ook om zaken als zinsmelodie, pauzes en nadruk. De leerkracht speelt hierbij een actieve rol:

door mee te luisteren en gerichte feedback te geven op tempo, toon en uitspraak. Juist deze begeleiding maakt het verschil tussen 'technisch goed' lezen en werkelijk begrijpen wat er staat.

In Faqta Nederlands wordt daarom gewerkt met de LIST-aanpak. LIST staat voor Leesinterventie voor Scholen met een Totaalaanpak. Het is geen los lesmoment, maar een structureel onderdeel van het schoolritme, gedragen door het hele team. Elke leerling leest elke dag volgens een vaste routine. De leerkracht begeleidt dit proces actief. De LIST-aanpak voer je schoolbreed in, zodat groepsdoorbroken lezen mogelijk wordt en er een gedeelde leescultuur ontstaat. De LIST-aanpak wordt in de onderstaande paragrafen beschreven en is gebaseerd op het boek *De LIST-aanpak: Lezen is Top!* van Houtveen, Brokamp en Kunst (2019).

De lesopzet van de LIST-aanpak

De LIST-aanpak wordt volledig uitgewerkt in het boek van Houtveen e.a. (2019). De kern van de LIST-aanpak is het jaarlijks lezen van 25 zelfgekozen boeken die passen bij de leeftijd van het kind. Dit is waar nodig hardop, en waar het kan in stilte. Met de LIST-aanpak zorg je dat zelfstandig lezen een volwaardige lesactiviteit wordt waarin zelf lezen centraal staat. Deze aanpak geldt voor alle leerlingen. Het betekent concreet dat je dagelijks een leesmoment inplant en deze opbouwt volgens een vaste structuur. Je begeleidt het moment actief. In plaats van alleen boek te kiezen of een verslag te schrijven, staat het daadwerkelijke lezen in boeken centraal. Je leerlingen lezen dus elke dag in hun eigen boek met gerichte aandacht.

Bij het LIST-lezen geef je geen expliciete of directe instructie op het gebied van leesmoelijkheden, woordflitsen of leessnelheid. Binnen de LIST-aanpak wordt onderscheid gemaakt tussen leerprocessen, zoals het aanvankelijk leren lezen, en ontwikkelingsprocessen, zoals het voortgezet lezen. Zodra een leerling de decodeervaardigheid beheerst, is de aanvankelijke leesfase afgerond. Onderzoek laat zien dat lezen vanaf dat moment een zelflerend proces wordt: door regelmatig te lezen in boeken die passen bij de leeftijd en leesniveau, groeit de leesvaardigheid (Geletterdheid En Schoolsucces, november 2025). Het blijft wel belangrijk dat je dit

proces ondersteunt door voldoende leeskansen te bieden en te zorgen voor motiverende begeleiding. Stagnerende of zwakke lezers krijgen daarnaast ondersteuning met RALFI of RALFI light.

Voordat je het leesmoment opstart, zorg je voor twee zaken:

- Alle leerlingen weten of zij stil of hardop lezen. Eventueel hergroepeer je de leerlingen: probeer geen stillezers bij hardop lezende leerlingen in het lokaal te hebben. Groepsdoorbroken lezen kan daarbij een uitkomst bieden. Daarom voer je LIST in op de hele school, niet alleen in één klas.
- Alle leerlingen hebben voldoende 'leesvoer' op tafel. Ze hebben zelf gekozen voor hun boeken. Ze hebben naast hun gewone leesboek, ook een reserveboek op tafel.

Daarna volg je tijdens het LIST-lezen altijd dezelfde opbouw:

1. Een gezamenlijke start.

Je start met het voorlezen van een fragment uit een boek of je doet een boekpromotie. Je stelt een vervolgens een leesvraag of geeft een korte mini-les over bijvoorbeeld goed voorlezen, intonatie of literaire kenmerken. Dit duurt ongeveer 5 à 10 minuten.

2. Ten minste 20 minuten lezen.

Leerlingen lezen onafgebroken in een zelfgekozen boek. Leerlingen hebben hierbij altijd een reserve boek op tafel liggen. Ook kan er geen andere activiteit worden ondernomen, zoals naar de wc gaan of een boekverslag schrijven. Lezen is lezen.

3. Een gezamenlijke afsluiting.

Je vraagt leerlingen om de leesvraag bij de introductie toe te passen op hun boek. Of je bespreekt kort in het algemeen wat leerlingen gelezen hebben na. Let op dat je hierbij vooral (enthousiast) met elkaar praat over boeken, en niet per se gaat controleren wát een leerling gelezen heeft. Een tip is om op de website van Chambers te kijken naar leesvragen die je zou kunnen stellen aan je klas.

Deze vaste structuur met schoolbrede regels brengt rust en duidelijkheid in het dagelijkse leesmoment.

De LIST-aanpak tot AVI E4: HOMMEL

Leerlingen die nog niet vloeiend genoeg decoderen, lezen hardop. Je noemt dit ook wel het HOMMEL-lezen: Hardop Ondersteund Makkelijk Lezen. Dat is tot AVI-niveau E4. Deze aanpak zal vooral in groep 4 en begin groep 5 gelden. Ook de leesles met kinderen die hardop lezen, volgt dezelfde structuur:

Je bereidt het moment voor.

1. Hergroepeer eventueel leerlingen: probeer geen stillezers bij hardop lezende leerlingen in het lokaal te hebben. Groepsdoorbroken werken tijdens de leesmomenten kan daarbij een uitkomst bieden. Zorg dat elke leerling genoeg leesvoer op tafel heeft.
2. Elke leerling heeft voldoende leesvoer op tafel.

Daarna houdt je dezelfde structuur aan als in hogere groepen:

1. Een gezamenlijke start.

Je start met een leesvraag, boekintroductie of voorlezen van een boekfragment. Je staat regelmatig ook stil bij voorlezen, intonatie en leesmoeilijkheden die je tegenkomt in je boek. Dit duurt ongeveer 10 à 15 minuten.

2. Ten minste 25 minuten lezen.

Leerlingen lezen hardop en onafgebroken in een zelfgekozen boek. Leerlingen hebben hierbij altijd een reserve boek op tafel liggen. Ook kan er geen andere activiteit worden ondernomen, zoals naar de wc gaan of een boekverslag schrijven. Lezen is lezen. Het hardop lezen kan eventueel ook in tweetallen, met tutorlezen of met audio-ondersteuning gedaan worden.

3. Een gezamenlijke afsluiting.

Je vraagt leerlingen om de leesvraag bij de introductie toe te passen op hun boek. Of je bespreekt kort in het algemeen wat leerlingen gelezen hebben na. Let op dat je hierbij vooral (enthousiast) met elkaar praat over boeken, en niet per se gaat controleren wát een leerling gelezen heeft. Een tip is om op de website van Chambers te kijken naar leesvragen die je zou kunnen stellen aan je klas.

Boekkeuze binnen de LIST-aanpak

LIST-lezen doe je elke dag. Zo werk je eraan dat leerlingen 25 boeken per jaar lezen. Daarbij speelt boekkeuze een belangrijke rol. Een leerling die plezier heeft in lezen, leest meer én beter. De boekkeuze monitor je en stimuleer je, bijvoorbeeld tijdens een leesgesprek. Of door tijdens een start van de les het keuzeproces te modelen.

Het is van groot belang dat leerlingen alleen boeken lezen die ze zelf kiezen en écht leuk vinden. Dit mogen zowel informatieve als verhalende boeken zijn. Strips en boeken op een lager niveau mogen ter afwisseling gelezen worden, maar tellen niet mee voor de lijst van 25 boeken. Leerlingen lezen boeken die aansluiten bij hun interesses. Het AVI-niveau is daarbij een hulpmiddel, maar niet bepalend. Leerlingen lezen het liefst op of net boven hun instructieniveau, en niet eronder. Het AVI-niveau geeft een indruk van welke boeken mogelijk nog te lastig zijn.

Een goed gekozen boek sluit aan bij de belevingswereld van de leerling en biedt nét voldoende uitdaging om te blijven boeien. Door dagelijks te lezen breiden leerlingen hun woordenschat uit, krijgen ze meer gevoel voor taal en lezen ze steeds vloeiender. Lezen wordt zo vanzelf een krachtig onderdeel van hun groei als taalgebruiker.

Ondersteuningsvormen bij het lezen

Er zijn leerlingen die soms stagneren in hun leesontwikkeling. Leerlingen die onder AVI-niveau E4 blijven steken, lezen hardop. Ook als zij in hogere groepen zitten waarin meer wordt stil gelezen. Daarnaast ondersteun je deze groepen leerlingen. Binnen HOMMEL worden twee typen ondersteuningsvormen onderscheiden: lichte en zwaardere vormen. Deze technieken helpen leerlingen om vloeiender te lezen en hun motivatie vast te houden.

Lichte ondersteuningsvormen bestaan uit verschillende manieren van duolezen. Leerlingen lezen in homogene duo's: leerlingen van vergelijkbaar leeftijds- en leesniveau lezen samen. Uit onderzoek blijkt dat vriendschapsbanden het effect versterken. De duo's lezen uit hetzelfde boek dat tussen hen ligt, zodat ze betrokken blijven bij elkaars leesproces.

Ze kiezen zelf hoe ze lezen:

- om beurten een zin of (halve) bladzijde;
- tegelijkertijd in koor;
- of waarbij de tweede lezer een bladzijde herleest.

Wanneer leerlingen verder stagneren in hun leesontwikkeling, worden zwaardere technieken ingezet: *tutorlezen of hardop meelesen met een technisch middel*.

- **Tutorlezen.** Een tutor (minstens twee jaar ouder) leest samen met de leerling. De tutor leest vrijwillig, krijgt instructie van jou en geeft tijdens het lezen complimenten en feedback aan zijn of haar maatje. Er worden drie werkvormen gebruikt: koorlezen, eholezen of een combinatie daarvan (eventueel met herhaald lezen).
- **Lezen met technische ondersteuning.** Als slechts één of een enkele leerling extra hulp nodig heeft, kan gebruik worden gemaakt van middelen zoals audioboeken (via www.onlinebibliotheek.nl) of tekst-naar-spraaksoftware (bijv. ReadSpeaker). Deze hulpmiddelen maken het mogelijk dat leerlingen op leeftijdsadequaat niveau lezen, ook wanneer decoderen nog niet vanzelf gaat. Ook met luisterboeken krijgen leerlingen rijke taal tot zich, die ze niet in gesprekken zouden krijgen.

Zwaardere vormen worden alleen ingezet zolang dat nodig is; zodra een leerling zelfstandig kan lezen, wordt weer overgestapt op lichtere ondersteuning.

Tenslotte kun je leerlingen die echt stagneren in hun leesontwikkeling ondersteunen met CONNECT lezen, RALFI light of RALFI lezen. Dit is altijd in overleg met de zorgcoördinator op school.

De rol van de leerkracht

Binnen de LIST-aanpak ben jij als leerkracht onmisbaar. Je laat zien dat lezen ertoe doet, door zelf voor te lezen bij de start en daarbij jouw leesgedrag en intonatie te modelen. Ook bespreek je boeken en begeleid je zo leerlingen bij hun boekkeuze.

Tijdens het leesmoment observeer je, luister je mee en voer je korte gesprekken over wat leerlingen lezen. Dat laatste noem je ook wel een 'leesgesprek'. Dat kun je voeren aan de hand van een formulier,

waarbij je met de leerling bespreekt wat er gelezen wordt en hoe dit wordt ervaren. Het formulier voor het leesgesprek komt beschikbaar in schooljaar 2026-2027. Ook luister je naar hoe een leerling voorleest, waarbij je let op vloeiendheid en intonatie. Je gaat niet zélf lezen, juist deze actieve betrokkenheid maakt het leesmoment effectief. Daarbij is het ook belangrijk dat je goed advies kunt geven over boeken aan je leerlingen. Zelf (af en toe) een kinderboek lezen, draagt daaraan bij.

Het leesniveau monitoren

Als leerkracht wil je graag weten hoe het lezen van je leerlingen gaat. Liggen ze op schema met het aantal boeken dat ze hebben gelezen? Hoe ervaren ze het lezen? Hoe klinkt het als ze hardop lezen en wat kun je daaruit opmaken?

Daarom voer je tijdens het lezen zogeheten leesgesprekken met je leerlingen. Elke leerling komt idealiter 1 keer per maand aan de beurt. Tijdens een leesgesprek vul je een formulier in, waarop je noteert wat de leerling aan het lezen is en hoe dit wordt ervaren. Ook leest de leerling een klein stukje voor, zodat jij tijdens het leesgesprek direct een intonatie-toets kunt afnemen. Immers kun je aan de intonatie aflezen hoe vloeiend het lezen gaat van de leerling en of er noodzaak is om een interventie in te zetten. Bij een intonatie-toets beoordeel je het voorgelezen stukje op vier onderdelen: expressie en volume, frasering, natuurlijke intonatie en tempo. Deze formulieren komen beschikbaar bij Faqta Nederlands in het schooljaar 2026-2027.

Zo'n leesgesprek duurt per leerling ongeveer 5 minuten. Per leesmoment kun je dit dus met in elk geval drie leerlingen doen. Zo hou je op andere dagen ruimte om samen met je stagnerende lezers hardop te lezen, bijvoorbeeld. Of om rond te lopen en de boeken te noteren die worden gelezen, te luisteren naar de lezende leerlingen of het leesgedrag te observeren.

6.3 Stelonderwijs

Zowel spreken als schrijven weerspiegelt het denken. Bij schrijven kan naast oppervlakkig denken ook diepgaand denken aan bod komen. Denk aan het reviseren van een tekst.

Schrijven is een zeer complexe vaardigheid, die voor veel mensen zorgt voor een overbelasting van het brein. Tijdens het schrijven ben je immers niet alleen bezig met wat je schrijft, maar stel je jezelf ook vragen. Het goed leren schrijven van verschillende soorten teksten is daarom iets wat onderwezen moet worden.

Toch hebben we dat in Nederland jarenlang op veel scholen niet of nauwelijks gedaan. Het onderwijzen van schrijven zelf wordt door veel leerkrachten als iets ingewikkelds ervaren. Of het wordt gezien als teveel werk, vooral om na te kijken. Toch is goed leren schrijven een zeer groot onderdeel van de taalontwikkeling van een kind. Schrijven ondersteunt begripsprocessen, leidt tot creativiteit en is een belangrijke basis voor de vaardigheden die nodig zijn in deze tijd (Van Koeven & Smits, 2020). Goed schrijven kan ook helpen bij vormen van begrip over een tekst, bijvoorbeeld.

Didactische principes

Om een gedeelde en gedegen schrijfcultuur te creëren op school, zijn in Faqta Nederlands een aantal didactische principes opgenomen, zoals die beschreven staan in het boek Rijke Taal (Van Koeven & Smits, 2022):

- **Leerlingen schrijven frequent op verschillende manieren.** Om goed te leren schrijven, is het van belang dat leerlingen ook véél schrijven. Daarbij kan onderscheid gemaakt worden tussen verschillende soorten schrijfopdrachten: laagdrempelige schrijfopdrachten, het schrijven van genre teksten of vrij schrijven. Bij laagdrempelige schrijfopdrachten werken leerlingen aan korte, op zichzelf staande opdrachten. Zij ontvangen hier meestal geen feedback op. Juist deze schrijfopdrachten helpen bij het ontwikkelen van lenigheid in schrijven. In Faqta Nederlands zitten dit soort opdrachten vaak in tegel 1, 8, 13 of 16. Bij genre schrijven werken leerlingen gedurende langere tijd aan één tekst. Deze tekst is opgebouwd volgens de criteria die horen bij dat genre en hebben ook een inhoudelijk criterium. Hier gaat ook een revisieslag overheen. In tegel 2 t/m 4 of tegel 16 t/m 18 zijn dit soort schrijfopdrachten opgenomen.

- **Leerlingen doen af en toe een vrije schrijfopdracht.** In het boek Rijke Taal wordt aangegeven dat je schrijven ook leert door het te doen zonder telkens na te denken over of je zinnen wel kloppen. Vrije schrijfopdrachten kunnen daarbij een uitkomst bieden. Bij zulke opdrachten schrijven leerlingen gedurende enkele minuten helemaal vrij. Tijdens de minuten dat ze schrijven, halen ze hun pen niet van het papier af. Weten ze niet meer wat ze moeten schrijven? Dan schrijven ze toch door, en noteren ze 'blablabla', 'ik weet het niet!' of onzin. Het gaat erom dat een leerling blijft schrijven. Na het schrijven kunnen leerlingen onderstrepen welke hersenspinsels ze belangrijk vinden of welke zinnen ze mooi vinden. Leerlingen hoeven tijdens deze schrijfopdracht niet te letten op hun spelling, grammatica, netheid, enzovoort. Dit soort opdrachten zorgen daardoor juist voor het opheffen van schrijfblokkades. Ze zijn af en toe opgenomen in tegel 1 of tegel 16 van het thema.
- **Leerlingen onderzoeken hun schrijfidenteit.** Er zijn meerdere wegen naar het schrijven van een goede tekst. Het is belangrijk dat leerlingen hun weg leren kennen. Voor de een zal een voorbereidend schrijfplan erg prettig werken. Een ander wil 'gewoon' gaan schrijven, en komt door schrappen en reviseren tot een mooi product. Het één is daarin ook niet beter dan het ander. Door opdrachten op verschillende manieren aan te bieden en leerlingen zelf ook te laten nadenken over hun plan van aanpak, leren zij hun eigen schrijfidenteit kennen. In tegel 2 t/m 4 en tegel 17 t/m 19 oefenen leerlingen regelmatig met het maken van een schrijfplan. Bij de laagdrempelige schrijfopdrachten in de overige tegels, is dit vaker zonder plan.
- **Leerlingen werken aan betekenisvolle, motiverende schrijfopdrachten.** Om leerlingen bij genre teksten of grotere schrijfopdrachten gemotiveerd te houden, is het belangrijk om deze te koppelen aan thema's waarbinnen al gewerkt wordt. Schrijfopdrachten bij Faqta Nederlands sluiten daarom aan bij het thema waar ze met Wereld en Nederlands aan werken. De kennis die ze opdoen via beide kanalen, biedt de basis voor de teksten die de leerlingen produceren.
- **Leerlingen werken af en toe aan teksten die een eigentijdse betekenisdrager zijn.** Leerlingen van nu zien allerlei soorten media en krijgen via die media allerlei soorten teksten tot zich. De soorten opdrachten die leerlingen doen, moeten daarom ook passen bij wat voor hen betekenisvol is. Denk aan opdrachten zoals het schrijven van een script voor een podcast, het schrijven van een blog of het maken van een digitaal verhaal.
- **De schrijfconventies van een tekst zijn nooit het enige schrijfdoel.** Wanneer je leerlingen aan een tekst laat werken met als enige richtlijn de kenmerken die bij een bepaald genre horen, krijg je goede teksten, maar geen mooie teksten. Daarom is het belangrijk om bij opdrachten niet alleen criteria mee te geven over de vorm, maar ook over de inhoud of de manier van schrijven. In de criteria die voor de opdracht in tegel 2 t/m 4 of tegel 17 t/m 19 gelden, is dit terug te zien.
- **De leerkracht modelt het schrijven.** Ook bij schrijven is het belangrijk dat jij als leerkracht het proces hardop verwoordt en voordoet. Zo kun je laten zien dat jij ook stukken tekst schrapt, je tekst moet teruglezen of soms helemaal reviseert. Of dat je het soms even niet weet. Je hoeft daarbij niet de hele tekst te laten zien, maar een stukje van hoe jij zou schrijven. Je aarzeling in het schrijven mag je daarbij zeker uiten, dat zal voor veel leerlingen herkenbaar zijn. In de themavoorbereiding staan modelscripts opgenomen wanneer je dit nog lastig vindt om voor te doen.
- **Voordat leerlingen starten met schrijven, oriënteren zij zich mondeling op de opdracht.** Mondelinge taal wordt door sommigen gezien als voorwaarde voor geschreven taal. Het helpt leerlingen om de schrijfopdracht eerst door te spreken met een klasgenoot. Middels het gesprek structureren ze hun gedachten en kan hun gesprekspartner input geven. Daarom start in Faqta Nederlands elke grotere opdracht in tegel 2 t/m 4 en tegel 17 t/m 19 met enkele open vragen in het platform. Deze nodigen uit tot een kort gesprek. Ook de schrijfstart in het leerwerkschrift kan met een maatje uitgevoerd of besproken worden, voordat leerlingen hun teksten gaan schrijven.

- **Leerlingen doorlopen verschillende fases tijdens het schrijven van een langere tekst.**
Het is belangrijk om bij het schrijven van sommige teksten tijd te geven waarin leerlingen verschillende stappen doorlopen. Ze doorlopen een mondelinge en schriftelijke schrijfstart, schrijven vervolgens een kladversie en gaan de les erna reviseren en afmaken. Pas de les daarna publiceren en/of presenteren zij hun tekst. Zo spreidt je de verwerking over meerdere dagen. In Faqta Nederlands zijn deze fases opgenomen in tegel 2 t/m 4 en tegel 17 t/m 19.
- **Leerlingen ontvangen feedback op hun gemaakte werk.** Dit kan op allerlei manieren. Een van de manieren die zinvol is, is het geven van tussentijdse peerfeedback. Daarbij is het wel belangrijk dat leerlingen instructie ontvangen over hoe zij feedback geven. Of waarop ze feedback moeten geven. Bij Faqta Nederlands is dat opgenomen in tegel 3 en tegel 18. Daar zien leerlingen een voorbeeld van een gemaakte opdracht. Aan de hand van dat voorbeeld kun je instructie geven over het geven van feedback, maar ook hoe de criteria van de opdracht zijn toegepast in het voorbeeld. Ook is het belangrijk om zelf leerlingen feedback te geven. Dat kan bijvoorbeeld met een steekproef n.a.v. de kladversie na tegel 2 of tegel 17. Of met een steekproef van een kleinere schrijfopdracht in tegel 1, 8, 13 of 16. Zo houdt je zicht op de schrijfontwikkeling van je klas, zonder dat je elk werk nakijkt.
- **Teksten worden gepubliceerd of gepresenteerd.**
Wanneer leerlingen meerdere lessen aan een tekst hebben gewerkt, is het van belang dat leerlingen hun gemaakte werk aan elkaar kunnen presenteren. Het kan ook helpend zijn om teksten te publiceren: bundel bijvoorbeeld de gedichten tot een boek dat in de klas ligt, stuur een geschreven mail of kaartje op naar een organisatie, etc. Zo wordt het belang van hun gemaakte werk duidelijk en verdwijnt het werk niet in de kast achter het bureau of in hun eigen la. Bij tegel 4 en tegel 16 is in de themavoorbereiding een tip voor het publiceren en presenteren opgenomen.

Ook kun je de opdrachten verzamelen in een schrijfportfolio per leerling, waarmee leerlingen hun eigen groei kunnen waarnemen gedurende het jaar.

6.4 De Close Reading-aanpak

In het Nederlandse onderwijs is begrijpend lezen lange tijd behandeld via strategie-instructie, zoals voorspellen of samenvatten. Deze strategieën werden vaak een doel op zich, los van betekenisvolle teksten. Uit onderzoek blijkt echter dat deze aanpak onvoldoende leidt tot verdiepend tekstbegrip (Van Koeven & Smits, 2020). Close Reading vertrekt vanuit een ander uitgangspunt: strategieën zijn hulpmiddelen, geen einddoelen. Door een tekst meerdere keren te lezen met een heldere focus, krijgen leerlingen meer grip op de inhoud, worden ze preciezer in hun denken en leren ze bewuster kijken naar taalgebruik.

Close Reading is een didactische aanpak waarbij leerlingen een rijke, authentieke tekst meerdere keren lezen met telkens een ander leesdoel. Elke leessessie richt zich op een ander niveau van tekstbegrip: van globaal begrijpen naar analyseren en evalueren. Door herhaald en gericht te lezen, worden leerlingen uitgedaagd om steeds dieper na te denken over wat er precies staat, wat de schrijver bedoelt, en wat de diepere betekenis van de tekst is.

De aanpak is ontwikkeld als tegenhanger van traditioneel begrijpend lezen, waarin vaak de nadruk ligt op het herkennen van signaalwoorden of het invullen van losse vragen. Close Reading draait juist om interactie met de tekst, nauwkeurig lezen en het ontwikkelen van inzicht. In de onderstaande paragrafen wordt de Close Reading aanpak beschreven. De informatie is gebaseerd op het boek *Close Reading: Werken aan dieper tekstbegrip in het basisonderwijs* van Lapp, Moss, Grant en Johnson (2024).

Uitgangspunten van de Close Reading-aanpak

In plaats van een tekst eenmalig door te nemen, herlezen leerlingen meerdere malen dezelfde tekst. Daarbij gelden een aantal uitgangspunten:

- **Je leest driemaal de tekst.** Tijdens Close Reading doorgrond je een tekst op verschillende niveaus, in drie verschillende sessies. Let op: één sessie staat niet per se gelijk aan één les. Je kunt ook sessies combineren in één les en korter stilstaan bij bepaalde sessies. Het belangrijkste is dat je elke sessie aan een ander doel werkt, wat het herlezen van de tekst op een andere manier uitlokt.

Sessie 1 – Algemeen begrip	Leerlingen verkennen de tekst in grote lijnen. Waar gaat het over? Wat is het onderwerp? Hoe ziet de opbouw eruit? Je activeert voorkennis en helpt bij het vormen van een eerste begrip van de tekst.
Sessie 2 – Analyse en detail	In deze sessie zoom je in. Leerlingen onderzoeken woordgebruik, zinsstructuren en woordenschat. Je bespreekt bijvoorbeeld hoe de schrijver een bepaald begrip uitlegt. Of wat je nu over de hoofdpersoon kunt vertellen.
Sessie 3 – Interpretatie en evaluatie	In deze sessie zoom je uit en betrek je de tekst op jezelf of op de schrijver. Je zoekt de bedoeling, opinies en maakt afleidingen op basis van de tekst.

De drie sessies van Close Reading.

De drie sessies van Close Reading met de soorten vragen. Bron: Lapp et al. (2024), *Close Reading: Werken aan dieper tekstbegrip in het basisonderwijs*.

- **Je werkt per sessie aan een ander, inhoudelijk lesdoel.** Bij Close Reading herlees je de tekst meerdere keren, maar telkens met een ander specifiek doel in het achterhoofd. Dat doel wordt aan het begin van een les of sessie met de klas gedeeld. De lesdoelen van elke sessie volgen elkaar op, zodat de leerlingen toewerken naar het doel in sessie 3. Deze lesdoelen zijn altijd inhoudelijk van aard. Dat wil zeggen dat lesdoelen gaan over de tekst, en niet over een strategie die je wil dat leerlingen oefenen. Een lesdoel kan dus zijn: "Je kunt het begin, midden of eind navertellen." Een lesdoel zal daarentegen nooit zijn: "Je vat de tekst samen in een mindmap." Als je je eigen les gaat ontwerpen bij een tekst, is het het handigst om je leerdoel van sessie 3 eerst te bepalen. Waar wil je uiteindelijk met je leerlingen naartoe? Vanaf daar pel je af wat je in sessie 2 en daarvoor in sessie 1 met ze moet behandelen om die diepste laag te kunnen bereiken.

Bij een tekst zijn vaak meerdere 'routes' te ontdekken. De ene route is daarbij niet beter dan de andere, het hangt ook af van wat jij als leerkracht uit een tekst wil halen. Zolang je inhoudelijke leerdoelen blijft opstellen bij de tekst die samen een logisch geheel vormen, is het goed. Dit kun je natuurlijk ook doen op basis van de teksten die je behandelt bij Faqta Nederlands. Wil jij een andere richting op, dan ben je daar vrij in.

Praktijkvoorbeeld:

Je leest een verhaal met de klas met als eerste doel dat ze het globaal kunnen navertellen. Je vat de tekst daarom samen in het begin, midden en eind. Je hebt een klein stukje voorgedaan. Je hebt laten zien hoe jij het begin van de tekst bepaalt en vervolgens zou samenvatten. In de les erna gaan ze met dezelfde tekst aan de slag met het lesdoel "Aan het eind van de les kan ik de eigenschappen van de hoofdpersoon beschrijven." Je modelt hoe je die eigenschappen vindt: soms letterlijk, soms tussen de regels door. Wat vertelt de tekst je over de hoofdpersoon? Zo geef je leerlingen een helder voorbeeld van hoe je begripend leest. Tenslotte bespreek je in sessie drie met de klas wat zij eigenlijk vinden van het gedrag van de hoofdpersoon. Kunnen zij zich erin herkennen? Had de hoofdpersoon het probleem ook anders kunnen oplossen? Wat is een tip die ze aan de hoofdpersoon zouden meegeven?

- **Je maakt gebruik van rijke, authentieke teksten.** Omdat je bij Close Reading met je klas een tekst meerdere keren herleest, moet de tekst van een voldoende diepgaand niveau zijn. Ook is het belangrijk dat je met je klas verschillende soorten teksten leest: teksten die afwisselend zijn in doel, vorm en structuur. Anders wordt Close Reading een trucje dat je slechts met één type tekst kunt uitvoeren. Daarom maak je gebruik van rijke en authentieke teksten tijdens de les.

Een *authentieke* tekst is een tekst die niet door onderwijsuitgeverijen zijn geschreven met een bepaald doel in het achterhoofd, maar die je in de 'echte' wereld tegenkomt. Denk aan kranten, folders, nieuwsbronnen, websites en natuurlijk allerlei soorten boeken.

Een *rijke* tekst is daarbij als volgt gedefinieerd in het 'Kwaliteitskader taal in leermiddelen' (2025): *"Een authentieke, aansprekende tekst met een veelzijdig en gevarieerd taalgebruik, afkomstig van een vakkundige schrijver, die de leerlingen uitnodigt tot nadenken, beleven en betekenis geven. De inhoud is origineel en/of gelaagd, en maakt het leggen van betekenisvolle verbanden binnen en tussen teksten mogelijk. De tekst helpt de leerling bij het leren over en begrijpen van zichzelf en de wereld, en draagt bij aan de uitbreiding van diens talige repertoire."*

Rijke teksten stimuleren de taal- en denkontwikkeling van leerlingen, ook (of juist!) als ze als lastig worden ervaren door een leerling. Teksten die (sterk) vereenvoudigd zijn met korte zinnen en bekende woorden, nodigen niet uit tot leren of tot het behalen van een inhoudelijk leerdoel.

- **Je leest met de pen in de hand.** Een belangrijk principe van Close Reading is 'lezen met de pen in de hand.' Leerlingen maken aantekeningen, markeren woorden of zinnen, schrijven vragen op en zoeken aanwijzingen in de tekst. Zo worden ze actiever en zelfstandiger in hun leesproces. Let op: dit kunnen leerlingen niet vanaf begin af aan zelfstandig. Dit zijn belangrijke zaken om op te modelen als leerkracht. Daarbij verwerken leerlingen de teksten vaak in allerlei soorten schema's. Onder elke tekst is wel een stramien te herkennen: een woordweb bij een beschrijving, een boomdiagram, een pijlschema bij een oorzaak-gevolg relatie of bijvoorbeeld een tijdlijn bij chronologische verbanden.

- **Je maakt gebruik van tekstgerichte vragen.**

Om het leerdoel te behalen bij elke sessie, werk je aan verwerkingsopdrachten. Daarbij stel je tekstgerichte vragen. Dat zijn vragen die nabij de tekst liggen en passen bij het behalen van het leerdoel. Als je een eigen les gaat voorbereiden op basis van een tekst, dan is het belangrijk om ook alvast een aantal tekstgerichte vragen op te stellen. Voorbeelden van tekstgerichte vragen per sessie zie je in de tabel hieronder.

- **Er is sprake van interactie tijdens de sessies.**

Een van de belangrijkste manieren om met Close Reading te werken, is via interactie. Leerlingen hebben interactie met jou, met elkaar en met de tekst. Je wil hen telkens uitdagen om naar de tekst terug te keren met een andere blik. Dat doe je met goede, inhoudelijke lesdoelen en met tekstgerichte vragen. De vragen nodigen ook uit tot gesprek met elkaar of met jou. Welk bewijs zagen ze voor hun antwoord in de tekst? Aan welke woorden konden ze aflezen wat de schrijver bedoelde? Wat vinden zij van de mening van de schrijver? Gesprekken over de tekst zijn een belangrijk onderdeel.

Soort vragen	Voorbeelden van vragen
Sessie 1: Wat zegt de tekst? - Algemeen begrip	
Algemene begripsvragen <i>Leerlingen geven een globaal geformuleerd antwoord.</i>	▪ Waarom heeft het boek deze titel? ▪ Waar gaat het boek over: wie, wat waar? ▪ Vertel de tekst na: wat staat aan het begin, midden, eind? ▪ Wat is de belangrijkste boodschap?
Sessie 2: Hoe wordt het in de tekst gezegd? - Analyse en details	
Vragen naar de belangrijkste details	▪ Wie ...? Wat ...? Wanneer ...? Hoe ...? ▪ Wat gebeurde na ...? ▪ Leg uit hoe ... werkt. ▪ Wat kan ... allemaal?
Vragen over woordenschat en tekststructuur	▪ Wat betekent ...? ▪ Hoe legt de schrijver ... uit? ▪ Als we een stukje verder of teruglezen, komen we er dan achter wat ... betekent?
Sessie 3: Wat is de diepere betekenis van de tekst - Interpretatie en reflectie	
Vragen over de bedoelingen van de schrijver	▪ Wat wordt uitgebreid beschreven en wat kort en waarom? ▪ Waarom heeft de schrijver voor deze titel gekozen? ▪ Wat vindt de schrijver belangrijk?
Afleidingen	▪ Waarom gebruikt de schrijver het woord ...? ▪ Welke gebeurtenis zou niet hebben plaatsgevonden als ...? ▪ Wat is de hoofdgedachte achter ...? ▪ Hoe voelt ... zich in verschillende delen van het verhaal? Hoe komt dat?
Vragen naar opinies, argumenten en verbanden met andere teksten	▪ Welk gedeelte van de tekst spreekt je het meeste aan? ▪ Wat verwachtte je vooraf over de tekst? Kwam het uit? ▪ Is er een beter oplossing voor...? ▪ Waarom is ... waardevol?

Tekstgerichte vragen die je per sessie kunt stellen.

De rol van de leerkracht bij Close Reading

Jij als leerkracht hebt een sleutelrol tijdens de lessen: je begeleidt het leesproces voortdurend en geeft steeds vorm aan hoe leren plaatsvindt. Dat gebeurt volgens het *GRRIM-model* (*Gradual Release of Responsibility Instruction Model*). Je legt hierbij telkens iets meer verantwoordelijkheid voor de lesstof bij de leerling, maar bouwt dit wel gradueel op.

Het GRRIM-model bestaat uit de volgende vier fases:

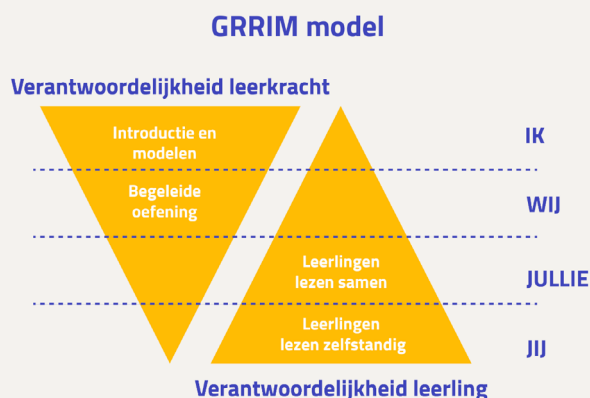
1. De ik-fase
2. De wij-fase
3. De jullie-fase
4. De jij-fase

1. Ik doe het – introductie, uitleg, modellen

In deze fase ben jij als leerkracht volledig aan zet. Je belangrijkste didactische instrument is het modelen. Je denkt hardop tijdens het lezen, laat zien hoe je betekenis geeft aan de tekst en welke denkstappen je zet. Je gebruikt de tekst als uitgangspunt en laat bijvoorbeeld horen hoe je achter het leerdoel probeert te komen. Je benoemt daarbij eventuele leesstrategieën niet als aparte begrippen, maar verwerkt ze op natuurlijke wijze. "Ik merk dat de schrijver hier van standpunt verandert, dat zie ik aan het woord 'maar'." Door jouw denkproces hardop te verwoorden, kunnen leerlingen hun eigen proces spiegelen aan dat van jou. Je modelt overigens niet op een hele tekst, kies een klein stukje dat het beste past bij het leerdoel van die sessie.

2. Wij doen het – begeleide inoefening

Nu lezen jullie samen. Je stelt vragen, nodigt leerlingen uit om mee te denken en begeleidt hen bij het opmerken en verwoorden van betekenis. Leerlingen krijgen de ruimte om te werken aan het leerdoel. Denk aan vragen als: "Wat denken jullie dat de schrijver hiermee bedoelt?" of "Zien jullie waar het voorbeeld staat dat deze mening onderbouwt?".

Het GRRIM-model. Bron: Lapp et al. (2024), *Close Reading: Werken aan dieper tekstbegrip in het basisonderwijs*.

3. Jullie doen het – samenwerken

De leerlingen gaan aan de slag in tweetallen of kleine groepjes. Ze lezen (delen van) de tekst opnieuw en beantwoorden samen vragen, vullen een schema in of bespreken een stelling. Jij observeert, stelt bij waar nodig en helpt leerlingen verder als ze vastlopen. Je stimuleert hen om hun denkstappen te verwoorden en keuzes te onderbouwen.

4. Jij doet het – zelfstandig toepassen

In de laatste fase werken leerlingen zelfstandig met de tekst. Ze maken een werkblad, schrijven een samenvatting, beantwoorden verwerkingsvragen of voeren een gesprek. Jij hebt hen op dit moment voorbereid: ze weten wat er van hen wordt verwacht en ze weten hoe ze tot bepaalde inhoud moeten komen. Tijdens deze fase geef je ruimte, maar ook gerichte feedback.

Buiten het GRRIM-model is het belangrijk om je te realiseren dat jij als leerkracht een rol hebt bij het begeleiden van het leesproces. Zeker bij leerlingen die nog niet zo vaardig zijn in het technisch lezen. Wanneer dit niet (voldoende) is ontwikkeld, wordt het werkgeheugen van een lezer te veel belast met het technisch lezen. Daardoor is er geen ruimte meer om stil te staan bij het begrip. Dit kun je gedeeltelijk ondervangen door de tekst te pre-teachen voorafgaand aan de les. Ook kun je tijdens de les de tekst in zijn geheel hardop lezen met de klas, eventueel met voor-koor-door. In het lesmateriaal zit tevens bij het aanbieden van de bron een audioknop. Zo kan een leerling in het platform ook naar de tekst luisteren.

6.5 Taalbeschouwingsonderwijs

Taalbeschouwing is het onderzoeken en analyseren van taal en taalgebruik. Je denkt na over taal als systeem en welke regels er al dan niet gelden. Leerlingen denken na over de opbouw, functie en werking van taal in verschillende situaties. Hieronder vallen onderwerpen zoals grammatica, zinsbouw, stijlmiddelen, taalvariatie en tekststructuur.

In het huidige onderwijs ligt de focus bij taalbeschouwing vaak op grammatica: het benoemen van zinsdelen of woordsoorten, los van context (Van Koeven & Smits, 2020). Deze traditionele benadering – ook wel ‘ezelsbruggetjesgrammatica’ genoemd – staat al langer ter discussie. Verschillende onderzoekers stellen dat invuloefeningen en trucjes weinig bijdragen aan inzicht of schrijfvaardigheid. Leerlingen leren regels, maar passen die zelden bewust toe.

Taalbeschouwing gekoppeld aan bronnen

Taalbeschouwing is voor veel leerkrachten een abstract onderdeel van het taalonderwijs. Wat bied je aan, en hoe maak je het betekenisvol? Bij Faqta Nederlands wordt daarom taalbeschouwing gekoppeld aan de bronnen en taken die leerlingen uitvoeren gedurende het thema. Leerlingen verkennen taalverschijnselen vanuit een context en leren niet alleen hoe taal werkt, maar ook waarom dat ertoe doet. Deze aanpak noemen we semantisch taalbeschouwingsonderwijs.

WIE IS VINCENT MERCKX?

Bron 4
Natuurwijzer

Vincent Merckx
schiedkoning

Hoe voer je jouw onderzoek uit?

Hoe ben jij als onderzoeker begonnen?

Wat is je motivatie om onderzoek te doen?

Wat hoop je ooit nog te ontdekken?

Maatjeslezen

Je gaat nu de rest van de tekst lezen. Veel succes!

Kom na het lezen terug naar het platform en klik door naar de vragen in deze tegel. Beantwoord ze samen met je maatje.

Gegenereerde audio bij tekstuele bronnen.

In plaats van regels aan te bieden vóór het gebruik, laat je leerlingen eerst zien en horen hoe taal functioneert in realistische situaties. Vanuit die ervaring bouw je gestructureerde instructies op. Zo ontstaan grammaticale inzichten op een natuurlijke manier. Deze werkwijze sluit aan bij hoe leerlingen taal leren: door iets te herkennen, betekenis te geven en toe te passen. Onderzoek toont aan dat deze benadering leidt tot beter begrip en blijvend taalinzicht (Van Koeven & Smits, 2020; Van Rij, 2017).

Deze manier van taalbeschouwingsonderwijs past bij de nieuwe definitieve conceptkerndoelen van Nederlands. Daarin wordt een duidelijke breuk zichtbaar met het klassieke taalbeschouwingsonderwijs. In plaats van losse kennis over taalvormen ligt de nadruk op taalinzicht in gebruikssituaties. Leerlingen leren taal herkennen en analyseren in teksten, gesprekken en media – en gebruiken die inzichten om sterker te communiceren en bewuster met taal om te gaan (SLO, 2025).

Plek in het thema

Taalbeschouwing heeft een vaste plek in de themaopbouw:

Deel 1	Tegel 2: Introductie en verkenning van het taalverschijnsel vanuit bron 2.	Tegel 5: Herhaling, inoefening van en eventueel verdieping op het taalverschijnsel uit tegel 2. Afhankelijk van de lesstof, is deze tegel opgebouwd volgens het EDI-model of volgens een alternatieve opbouw.
Deel 2	Tegel 8: Introductie en verkenning van het taalverschijnsel vanuit bron 5.	Tegel 10: Herhaling, inoefening van en eventueel verdieping op het taalverschijnsel uit tegel 8. Afhankelijk van de lesstof, is deze tegel opgebouwd volgens het EDI-model of volgens een alternatieve opbouw.
Deel 3	Tegel 13: Introductie en verkenning van het taalverschijnsel vanuit bron 7.	Tegel 15: Herhaling, inoefening van en eventueel verdieping op het taalverschijnsel uit tegel 13. Afhankelijk van de lesstof, is deze tegel opgebouwd volgens het EDI-model of volgens een alternatieve opbouw.
Deel 4	Tegel 17: Introductie en verkenning van het taalverschijnsel vanuit bron 9.	Tegel 15: Herhaling, inoefening van en eventueel verdieping op het taalverschijnsel uit tegel 17. Afhankelijk van de lesstof, is deze tegel opgebouwd volgens het EDI-model of volgens een alternatieve opbouw.

De plek van taalbeschouwing in Faqta Nederlands.

De lessen combineren semantische taalbeschouwing met gerichte instructie. Waar nodig ondersteunt het EDI-model het leerproces in tegel 5, 10, 15 of 20, bijvoorbeeld bij het aanleren van zinsontleding of woordbenoeming. Leerlingen bouwen zo taalinzicht op dat toepasbaar is in hun eigen spreken en schrijven.

6.6 Het EDI-model

Expliciete Directe Instructie (EDI) is een bewezen effectieve didactiek, gebaseerd op directe, gestructureerde uitleg aan de hele groep. Deze lessen geef je klassikaal, met een duidelijke opbouw, veel interactie en ruimte voor oefening en feedback. Het model helpt je om alle leerlingen stap voor stap mee te nemen in een nieuw concept of een nieuwe vaardigheid.

Binnen Faqta Nederlands wordt het EDI-model ingezet bij lesstof die vraagt om een heldere, stapsgewijze instructie en inoefening. Denk hierbij bijvoorbeeld aan grammatica. De EDI-lessen zijn volledig uitgewerkt, inclusief slides, klikplaten, voorbeeldvragen (CVB) en verwerkingsopgaven. Je vindt ze bij les 5, 10, 15 en 20, wanneer dit past bij het leerdoel. Het EDI-model dat in de volgende paragrafen wordt beschreven, is gebaseerd op informatie uit het boek EDI 2.0 van Hollingsworth en Ybarra (2020).

De fases van het EDI-model

Elke EDI-les volgt een vaste structuur, waarbij de verantwoordelijkheid geleidelijk verschuift van jou als leerkracht naar de leerling. Ook dit gaat via het GRRIM-model, net als de Close Reading-aanpak. Zo bouw je aan zelfstandigheid en hou je zicht op het begrip. Kies je op het platform voor 'Start als digibordles', dan zie je alle fasen van het EDI-model duidelijk terug in de slides. In de themavoorbereiding vind je per fase ook modelscripts en tips.

Fase	Omschrijving	Toelichting en toepassing in Faqta Nederlands
1. Voorkennis activeren	Start van de les	Leerlingen activeren relevante voorkennis van een concept, vaardigheid of context.
2. Lesdoel benoemen	Wat en waarom	Het lesdoel wordt zichtbaar en concreet gemaakt. In het lesdoel wordt een onderscheid gemaakt tussen concept en vaardigheid.
3. Instructie op concept	Wat is het?	Je legt het begrip uit, ondersteund door een video en/of de klikplaat in het platform. De 'Wat'-klikplaat hoort bij deze fase.
4. Instructie op vaardigheid	Hoe doe je het?	Je modelt de vaardigheid stap voor stap, ondersteund door een visueel stappenplan. De 'Hoe'-klikplaat in het platform laat het stappenplan zien.
5. Begeleide inoefening	Samen oefenen	Fase 5a: Wij doen het samen (klassikaal). Met de leerlingen voer je stap voor stap het stappenplan uit. Of vorm je begrip van het concept. Jij doet gedeeltelijk het een voor, de leerlingen de rest. Fase 5b: Jullie doen het samen (in tweetallen/groepjes). Leerlingen laten samen hun beheersing van het concept en de vaardigheid zien.
6. Kleine lesafsluiting	Controlemoment	Het leerdoel wordt getoetst via CVB-vragen op een wisbordje. Minimaal 80% moet het doel beheersen om door te gaan met de les. Behaalt een te grote groep het doel nog niet? Ga dan met je hele groep terug in je instructie. Behalen voldoende leerlingen het lesdoel wel? Dan gaan de leerlingen die het doel behaald hebben door met de zelfstandige verwerking. De andere leerlingen doen eerst mee met de verlengde instructie voordat zij zelfstandig aan de slag gaan.
7. Zelfstandige verwerking	Oefening	Leerlingen die het lesdoel behaald hebben bij de kleine lesafsluiting, gaan verder met de zelfstandige verwerking. Voor groep 4 is die op papier, in het leerwerkschrift. Voor groep 5 t/m 8 is de verwerking in het platform. Je kunt de voortgang volgen via de tegel op de Lesgeven-pagina of via de Wie-is-waar-pagina.
8. Verlengde instructie	Extra uitleg voor wie dat nodig heeft	Leerlingen die bij de kleine lesafsluiting het doel nog niet behaald hebben, krijgen aanvullende uitleg en oefenen met nieuwe voorbeelden. De slides hiervoor vind je in het platform. Daarna volgt alsnog de zelfstandige verwerking.
9. Grote lesafsluiting	Eindcontrole	Leerlingen laten zien of het leerdoel is behaald. Zo niet, dan kom je later nogmaals terug op het onderwerp. Je start er bijvoorbeeld de volgende dag je taalles mee.

De fases van het EDI-model.

Overige technieken

EDI vraagt om een actieve rol van de leerkracht en van de leerlingen. Tijdens alle fasen wordt gewerkt met:

- **Wisbordjes.** Voor snelle controle. Leerlingen houden op jouw teken hun bordje omhoog.
- **CVB-vragen (Controle van begrip-vragen).** Korte checkvragen of oefeningen waarmee leerlingen laten zien of zij het concept en/of de vaardigheid beheersen. Zo niet? Dan herhaal je of geef je een nieuw voorbeeld om mee te oefenen.
- **Modelen.** Je denkt hardop en doet voor hoe een vaardigheid werkt. De leerlingen spiegelen jouw denkstappen.
- **Denktijd.** Tel even stil tot zeven voordat je leerlingen laat reageren op een CVB-vraag. Zo geef je iedereen de kans om na te denken.

- **Willekeurige beurten geven.** Werk met beurtstokjes of een digitale tool om alle leerlingen actief te houden.
- **Samenwerkend leren.** Tijdens het oefenen werken de leerlingen vaak in duo's of groepjes. Leerlingen denken samen na of controleren elkaars werk.

Door deze technieken toe te passen, verhoog je de betrokkenheid van je leerlingen, wordt de leerstof actief verwerkt en houd je voortdurend zicht op de voortgang van de klas.

Binnen Faqta Nederlands worden al deze zaken meegenomen. Elke fase uit het model wordt expliciet benoemd. Op het bord zie je voor elke fase verschillende CVB-vragen staan. De bijbehorende modelscripts vind je in de themavoorbereiding. Zo kun jij een goede les geven volgens dit model wanneer dat past bij de lesstof, zonder dat je alle fases zelf uitdenkt.

WAT IS EEN ZIN?

Fase 4: instructie over de vaardigheid (ik-fase)

Hoe vind je het begin en het einde van een zin?

Het doel is dat jij het begin en het einde van een zin kunt bepalen. Hoe pak je dat handig aan?

Bekijk het stappenplan.

Fase 4: Instructie over vaardigheid (ik-fase)
Bekijk samen een instructieplaat over de vaardigheid.

“Ik begin met de stap ‘Lees de tekst hardop.’ Daarna volg ik de pijlen. Deze stappen blijf ik herhalen tot ik klaar ben met de hele tekst.”

CVB-vraag: Laat leerlingen in hun eigen woorden uitleggen hoe je kunt bepalen waar een zin eindigt.

Met hulp van de slides en de themavoorbereiding doorloop je alle fasen van het EDI-model.

7.1 Materialen

Op het platform van Faqta Nederlands vind je bij elk thema verschillende materialen die je helpen bij de voorbereiding en uitvoering van je lessen.

Ze ondersteunen je bij instructie, verwerking, toetsing en differentiatie. Veel van deze materialen zijn gekoppeld aan specifieke tegels of lesmomenten. Hieronder zie je een overzicht van de beschikbare materialen en hun functie.

Materiaal	Omschrijving
Themavoorbereiding	Overzicht van het hele thema en de losse tegels, inclusief leerdoelen, lesopbouw en modelscripts.
Materialenlijst	Per tegel of toetsmoment een overzicht van benodigde materialen en middelen.
Leerwerkschrift	Bevat alle bronnen en werkbladen voor het thema. Leerlingen werken hier zelfstandig of onder begeleiding in.
Antwoorden leerwerkschrift	Nakijkhulp bij de werkbladen in het leerwerkschrift. Bij gesloten vragen staat een duidelijk antwoordmodel. Bij open of creatieve opdrachten (zoals schrijf- of spreekopdrachten) krijg je geen uitgewerkt voorbeeld, maar een inhoudelijke richtlijn: Waar moet het antwoord ongeveer aan voldoen?
Belangrijke woorden	Woorden vanuit bron 1 t/m 10. Maximaal twaalf woorden per deel, met definitie en afbeelding. Te gebruiken bij pre-teachen en zichtbaar in de klikplaten. Ook geschikt voor aan de themamuur.
Boekenlijst	25 boeken per thema, waarvan 5 bij LIST-lezen horen (niet thematisch) en 20 wel thematisch. Op de lijst zijn diverse genres en soorten boeken opgenomen.
Werkbladen extra begeleiding	Aangepaste werkbladen bij tegel 7 en tegel 12 (Close Reading, sessie 2) voor leerlingen die moeite hebben met de tekst. Te herkennen aan dit icoon .
Werkbladen extra uitdaging	Uitdagendere opdrachten bij tegel 7 en tegel 12 voor snelle en sterke leerlingen. Te herkennen aan dit icoon .
Oefenblad	Drie teksten met elk vier meerkeuzevragen, als voorbereiding op de Toets lezen. Te vinden onder het kopje 'Afsluiting' op de lesgevenpagina.
Tekstenboekje (toets)	Tekstenboekje met drie teksten. Teksten komen qua soort, opbouw en onderwerp overeen met bron 4, 6 en 11 uit het thema. Printen wordt aangeraden.
Toets lezen	Meerkeuzetoets met 18 vragen passen bij het tekstenboekje Lezen. Bij tekst horen 6 vragen. Inclusief antwoordblad.
Toets taalbeschouwing	Meerkeuzetoets met 12 vragen over taalbeschouwingsdoelen van het thema. Inclusief antwoordblad.
Evaluatieblad	Leerlingen reflecteren op hun voortgang en betrokkenheid. Je kunt het klassikaal, in tweetallen of individueel inzetten.
Presentatiebladen	Hulpmiddel voor het voorbereiden van een presentatie over (een deel van) het thema. Ook bruikbaar voor formatieve verwerking.

Materialenoverzicht Faqta Nederlands.

7.2 Normeringsoverzicht

Binnen Faqta werken we met een vaste normering van 66,66% op het platform. Toch kan het per school verschillen welke normering gehanteerd wordt. Daarom staat er bij elke toets een normeringsdocument waarin staat welke score welk cijfer oplevert. Een strengere normering van 75% levert uiteraard andere cijfers op. In het onderstaande overzicht kun je zien welke. Deze cijfers kun je handmatig aanpassen in ParnasSys wanneer je daar de toetsresultaten invoert.

Aantal goed	Cijfer	Beoordeling
18	10	Goed
17	9	Goed
16	8	Voldoende
15	7	Voldoende
14	6	Voldoende
13	5	Onvoldoende
12	4	Onvoldoende
11	3	Onvoldoende
10	2	Onvoldoende
9	1	Onvoldoende
8	1	Onvoldoende
7	1	Onvoldoende
6	1	Onvoldoende
5	1	Onvoldoende
4	1	Onvoldoende
3	1	Onvoldoende
2	1	Onvoldoende
1	1	Onvoldoende
0	1	Onvoldoende

Normering van een toets met 18 vragen met een 75% norm.

Aantal goed	Cijfer	Beoordeling
12	10	Goed
11	9	Goed
10	8	Goed
9	6	Voldoende
8	6	Voldoende
7	5	Onvoldoende
6	5	Onvoldoende
5	4	Onvoldoende
4	4	Onvoldoende
3	3	Onvoldoende
2	2	Onvoldoende
1	2	Onvoldoende
0	1	Onvoldoende

Normering van een toets met 12 vragen met een 75% norm.

7.3 Bronnen

De Lint, P., & Van Norden, S. (2022). *Wat een goede tekst! Gids voor schrijven in tien genres voor het basisonderwijs*. Amsterdam: Boom uitgevers.

Geletterdheid en schoolsucces. (n.d.).
<https://geletterdheidenschoolsucces.blogspot.com/2025/>

Hollingsworth, J. H., & Ybarra, S. Y. (2020). Expliciete directe instructie 2.0 (M. S. Schmeier, Vert.; 2de editie). Uitgeverij Pica.

Houtveen, A. A. M., Brokamp, M. D. M., & Kunst, J. (2019). *De LIST-aanpak: Lezen is Top! Handleiding voor de invoering van LIST in het basisonderwijs*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.

Lapp, D., Moss, B., Grant, M., & Johnson, K. (2024). Close Reading: Werken aan dieper tekstbegrip in het basisonderwijs (Nederlandse vertaling en bewerking T. van Dalen, M. van Logchem & D. Mijs; 7e druk). Pica.

Van Koeven, E., & Smits, A. (2022). *Rijke taal: Taalonderwijs dat betekenis geeft*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Van Rijt, J. (2017). Waarom we leerlingen geen grammatica zouden moeten aanleren met ezelsbruggetjes. *Levende Talen Tijdschrift*, 18(3), 3-13.

SLO (2025). *Definitieve conceptkerndoelen Nederlands – toelichting bij de kerndoelen primair onderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs*. Enschede: Stichting Leerplanontwikkeling.

